

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

**КИЇВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО
МИСТЕЦТВА І ДИЗАЙНУ ІМЕНІ МИХАЙЛА БОЙЧУКА**

КОСТЮМИ НАРОДІВ СВІТУ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ І ТВОРЧИХ РОБІТ

студентів III курсу спеціалізацій

«Художнє моделювання костюма»,

«Художня вишивка і моделювання костюма»,

«Художній текстиль»

КИЇВ – 2022

Рекомендовано до друку Вченою радою Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука (протокол № 05/21-22 від 22.12.2021 р.)

Костюми народів світу. Збірник наукових і творчих робіт студентів III курсів спеціалізацій «Художнє моделювання костюма», «Художня вишивка і моделювання костюма», «Художній текстиль» / Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука. К., 2022. – 104 с.

У збірнику наукових і творчих робіт науково-творчого товариства студентів та молодих науковців КДАДПМД ім. М. Бойчука представлено тези студентів спеціалізацій «Художнє моделювання костюма» (ХМК), «Художня вишивка і моделювання костюма» (ХВМК), «Художній текстиль» (ХТ) Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука, що відображають результати їх наукових досліджень та творчі роботи з дисципліни «Історія костюма» під керівництвом кандидата мистецтвознавства, доцента, професора кафедри художнього текстилю і моделювання костюма Мирослава Мельника.

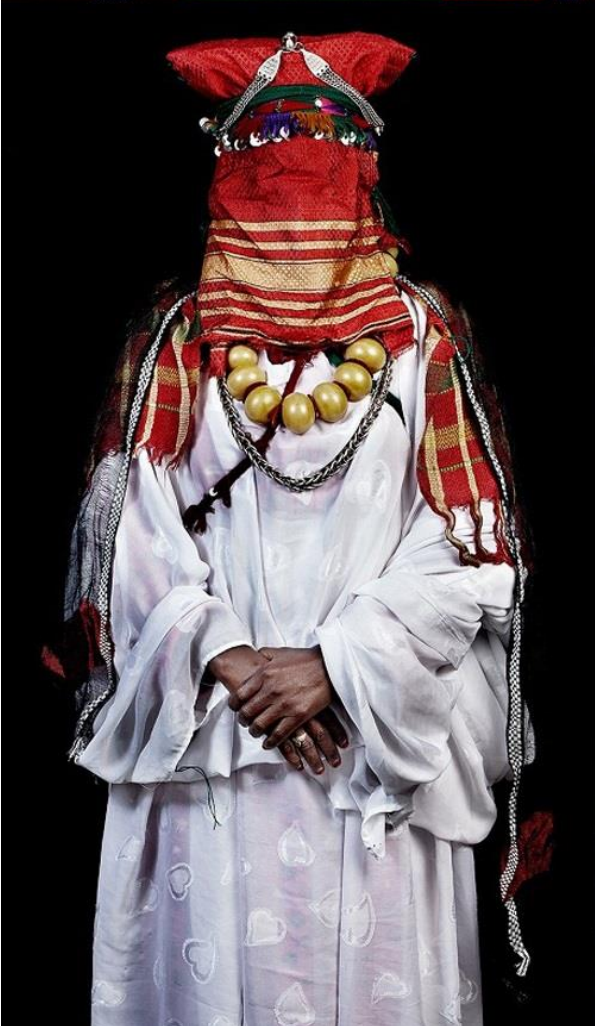
В роботах описуються традиційні костюми народів світу, історія їх розвитку, їх знаково-символічні значення, вплив на моду тощо. Збірник адресовано студентам спеціалізованих закладів художньої освіти, молодим науковцям, а також усім, хто цікавиться сучасними дослідженнями в галузі етнографії, історії костюма, етнодизайну. Матеріали подано в авторській редакції.

Електронний варіант збірника розміщено на сайті Київської державної академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука за посиланням: <https://kdidpamid.edu.ua/academy/nauka/naukovizbirnyky/>

При цитуванні публікацій посилання на збірник обов'язкове.

ЗМІСТ

Мельник М. Народний костюм як предмет дослідження та джерело натхнення.....	5
Трасковська В. Національний костюм Нігерії.....	7
Гараніна С. Марокканський стиль.....	12
Бабій І. Костюм народу гереро.....	16
Тарасевич А. Костюм ацтеків.....	22
Шевчук Д. Традиційні костюми корінних народів Мексики.....	25
Бабій І. Традиційний костюм корінного народу Колумбії (народ чибча, муїски).....	29
Козачинська У. Традиційний костюм Мексики.....	32
Бабій І., Редколес К. Національний мексиканський костюм.....	40
Редколес К. Традиційні костюми кечуанів Перу.....	46
Сидорчук К. Традиційний костюм Домініканської Республіки.....	50
Редколес К. Народний костюм Шрі-Ланки.....	53
Леонова Д. Малайзійський національний костюм.....	56
Ремінь О. Національний одяг в'єтнамців.....	62
Бабій І. Національний костюм лаосців.....	65
Сидорчук К. Монгольський традиційний костюм.....	68
Коршун М. Тибетський народний костюм	71
Ремінь О. Традиційний китайський костюм.....	79
Шаповалова К. Традиційний японський одяг. Кімоно.....	96
Чернякова А. Традиційний одяг інуїтів.....	100

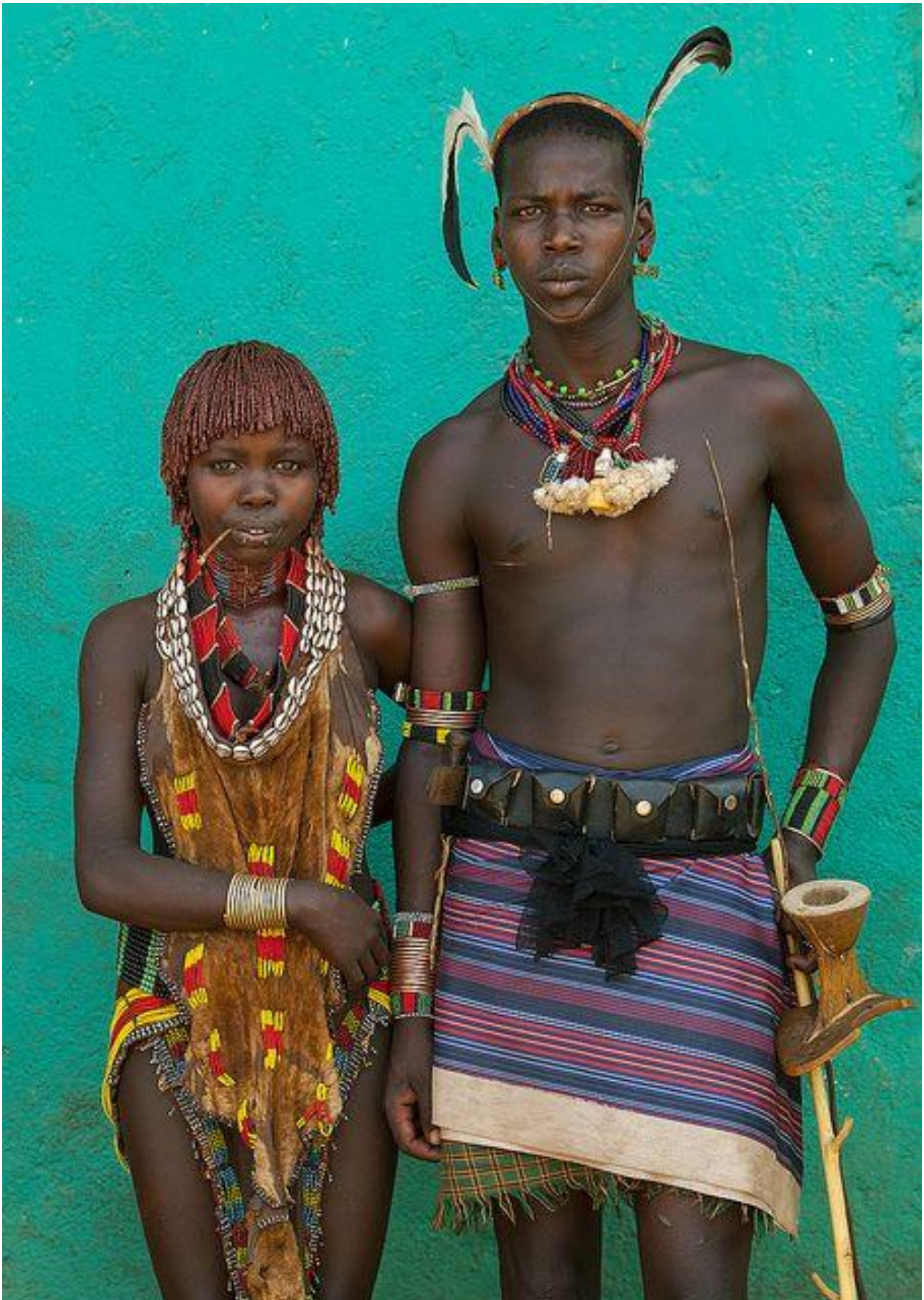
НАРОДНИЙ КОСТЮМ ЯК ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ДЖЕРЕЛО НАТХНЕННЯ

Мирослав Мельник,

кандидат мистецтвознавства, доцент,
професор кафедри художнього текстилю і
моделювання костюма Київської
державної академії декоративно-
прикладного мистецтва і дизайну імені
Михайла Бойчука

Костюми народів світу – невичерпне джерело натхнення художників з костюму та дизайнерів одягу. Екологічні й створені за допомогою найбільш раціональних традиційних прийомів і технологій, функціональні й наділені глибокими символічними сенсами, народні костюми естетично довершені й не втрачають актуальності зі зміною часів і мод.

Костюми більшості народів світу остаточно сформувалися в ХІХ столітті і протягом ХХ їх модернували незначною мірою, що, головним чином, пов'язано з появою швейного обладнання і доступних (часто дешевших, яскравіших і якісніших) барвників, ниток, тканин, фурнітури тощо. В ХХ – на початку ХХІ століття, під впливом науково-технічного прогресу та спричиненої ним урбанізації, народний костюм витіснявся з побуту модним – більш придатним для динамічного міського життя, простішим, дешевшим, легше замінюваним. Швидкоплинність моди, підштовхувана бажанням виробників продавати щораз більше, призвела до серйозних екологічних проблем, під тиском яких назріла потреба зміни парадигми моди: нам треба мінімізувати шкоду довкіллю при виробництві речей, виробляти речі якісні, які прослужать довго і не застаріють морально (не вийдуть з моди), а також споживати меншу кількість речей, бути більш свідомими. Всі ці принципи закладені в народних костюмах, вивченню яких присвячена дана збірка студентських робіт.

Пара в традиційних костюмах з Хамару, Ефіопія, <https://str8talkmagazine.com/>

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОСТЮМ НІГЕРІЇ

Вікторія Трасковська, ХВМК

Нігерія – це найбільша держава у Західній Африці. Країна має найбільше за чисельністю населення і найпотужнішу економіку на континенті, сьома за населенням на планеті [1].

Традиційний костюм Нігерії дуже важко сплутати з будь-яким костюмом іншого народу, люди тут по-особливому люблять яскраві кольори та якомога більше різноманітних прикрас зі стразів, пайєток, коралів тощо. Нігерійці у

постійну спеку вірні своєму вбранню і носять його щодня, не дивлячись на те, що костюми нерідко виготовлені з синтетичних та важких тканин.

Жіночий традиційний нігерійський костюм складається з таких основних елементів як геле, буба та іро.

Геле – це традиційна нігерійська тканина, яку жінки обертають навколо голови. Існує багато варіантів того, як обгортають геле.

Буба – вільна облягаюча блуза з довгими рукавами і вирізом V-подібної або круглої форми. Зазвичай вона опускається трохи нижче жіночої талії. Чоловіки також можуть носити бубу, поєднуючи її з джинсами.

Іро, ірос - це довга пряма спідниця, обгорнута навколо талії [4].

Нігерійка в геле, бубі, іро [5].

Нігерійські жінки доповнюють свій образ аксесуарами, які додають костюму довершеності. Особливий нігерійський аксесуар – намистини на талії, Намистини для талії йоруба називають «ілеке», «джигіда» та «лагідігба». Ці намистини виготовляються з невеликих шматочків скла, горіхів, дерева або металу, які бувають різного кольору, довжини [5].

Нігерійці в агбада і сокото [5]

Чоловічий нігерійський традиційний костюм складається з таких елементів: агбада – широка накидка, яку нігерійські чоловіки часто надягають поверх одягу для офіційних заходів; баббан рига – довгий халат із довгими широкими рукавами; сокото – брюки вільного крою [4].

Чоловічий костюм також може складатися з комплекту, де сорочка "дашик" доповнена ідентичними за кольором чи принтом штанами, хоча також дашик можна одягати з будь-

якими штанами чи джинсами. Завершує чоловічий лук шапочка філа або куфі, яка може бути за розміром голови або трохи більшою, щоб можна було надавати їй різні форми [2].

Щодо традиційного костюма сьогодні, то містяни у повсякденному житті носять звичні європейцям футболку і джинси. Оскільки більшість нігерійців притримується мусульманської релігії, то сучасний жіночий одяг більш закритий. У селах до європейського одягу не звикли тому нігерійські селяни, як і раніше, надають перевагу саме традиційному костюму. Традиційно,

у кожної сім'ї є свій "фамільний" колір, за яким місцеві жителі одразу можуть зрозуміти з якої саме сім'ї людина.

Влоке весна-літо 2020

У сучасній Нігерії активно розвивається індустрія моди, періодично проводиться *Lagos Fashion Week*, який висвітлюють провідні глобальні фешн-медіа. Серед кращих дизайнерів одягу і брендів можна виділити *LSP (Lagos Space Programme)*, *Nkwo Onwuka*, *Bloke Nigeria*.

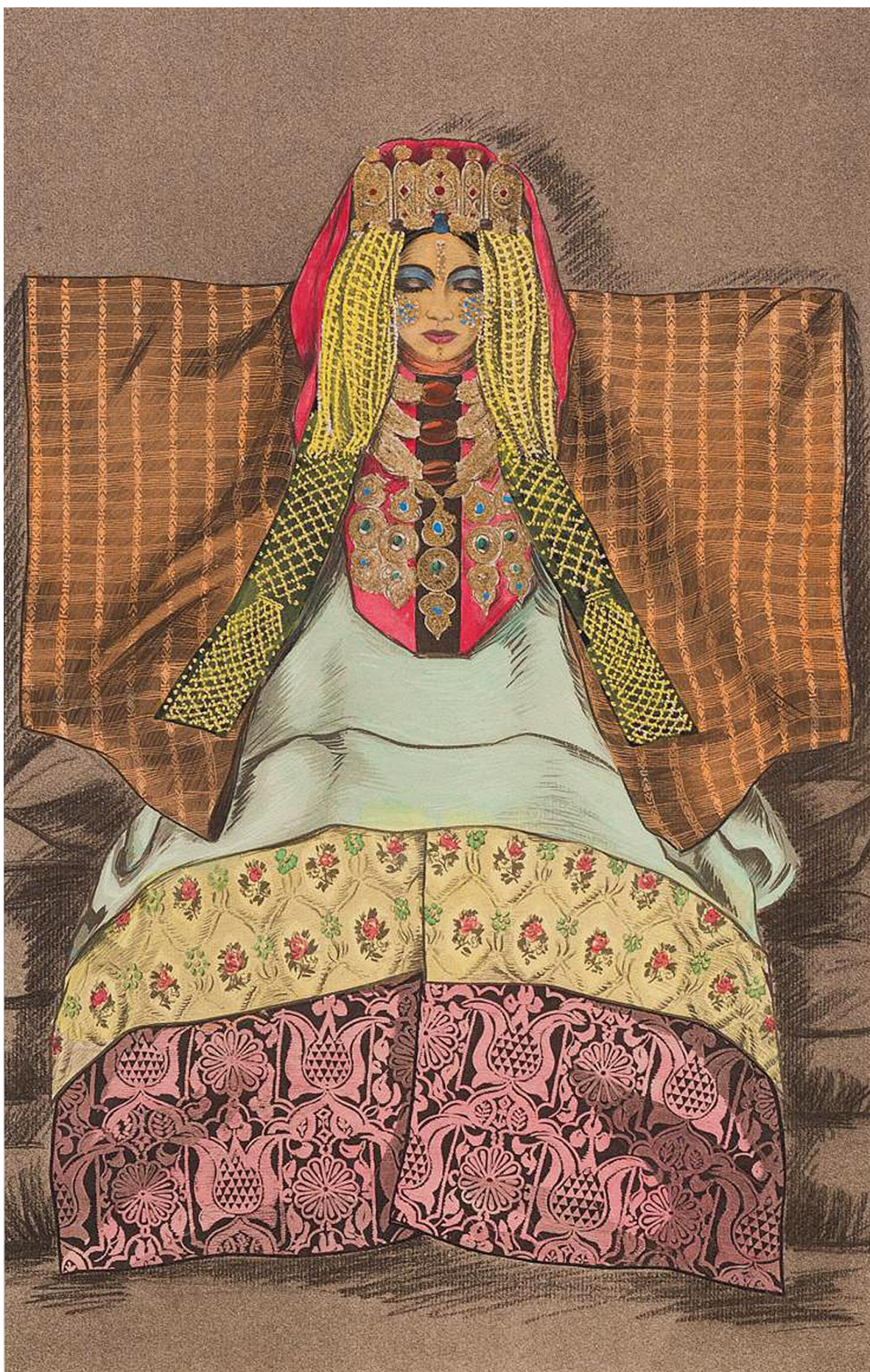
Бренд *LSP* заснований Адеджу Томпсоном у 2018 році у столиці Нігерії Лагосі. Цей бренд показував колекцію на тижні моди у Мілані. *LSP* розробили власну технологію виробництва тканин для твоїх колекцій, також на меті у бренду є розмиття гендерних кордонів у костюмі, та відстоювання прав ЛГБТ-спільноти.

Nkwo Onwuka - це бренд екологічного одягу, побудований на переробці та вдосконаленні одягу з секонд-хенду що експортують у Африку. Бренд намагається використовувати якомога більше методів ручного ремесла таких як розпис по тканині, бісероплетіння, ткацтво, вишивка та ручне фарбування тканин, адже ці технології присутні у нігерійському традиційному костюмі.

Bloke Nigeria заснований Фейт Олуваджімі у 2015 і базується на модернізованому трикотажному одязі. Цей бренд про свободу і комфорт, тож у колекціях нерідко можна зустріти чоловіка у бікіні та спідниці міні [3].

Література:

1. Нігерія. *Вікіпедія*. URL: <https://uk.m.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D1%96%D0%B3%D0%B5%D1%80%D1%96%D1%8F> (дата звернення 01.11.2021).
2. Традиционная одежда западной африки и мода, ей вдохновленная. *Livejournal* 12.06.2014. URL : <https://color-harmony.livejournal.com/17812.html>
3. Gbadamosi N. 5 designers leading Nigeria's hyperlocal fashion revolution. *SNN STYLE* 15.09.2020. URL: <https://edition.cnn.com/style/article/nigeriahyperlocal-fashion-sept-wcs/index.html> (дата звернення: 01.11.2021).
4. Nigerian traditional Clothes. *Africa facts*. URL : <https://interesting-africa-facts.com/African-Garb/Nigerian-Traditional-Clothing.html> (дата звернення: 01.11.2021).
5. Tung H. Nigerian traditional attire. *The voice of vietnam – vov world* 03.06.2019. URL : <https://vovworld.vn/en-US/cultural-rendezvous/nigerian-traditional-attire-754489.vov>

Жан Безансено "Жінка з Імеррана" з циклу "Костюми Марокко", 1942

МАРОККАНСЬКИЙ СТИЛЬ

Софія Гараніна, ХВМК

На формування традиційного костюма Марокко вплинули грецька, римська, мусульманська та багато інших культур. Колірна гама марокканського стилю – це теплі відтінки червоного, натуральний пісочний, кобальтовий, насичений коричневий, теракотовий, контрастні поєднання строкатих і природних відтінків сніжно-білого, сапфірово-синього, соковитого бордо, фіолетового, смарагдово-зеленого. Серед тканин переважають льон, бавовна, батист, а для більш святкової одяжі – ошатніші парча, органза, оксамит, важкий шовк, глянцеви атлас.

Традиційні марокканські ринти – східні рослинні візерунки, анімалістичні африканські принти, геометричні мотиви. Особливість візерунка в марокканському стилі - його химерність і складність переплетень ліній і форм.

Декор одягу також специфічний: сукні, каптани, туніки щедро прикрашаються напівдорогоцінним камінням або їх імітацією, розшиваються бісером, пайєтками, ручною шовковою вишивкою.

Крій нарядів в марокканському стилі відрізняється лаконічною простотою ліній, плавністю силуету. Фасони, як правило, закриті.

Сукня - характерний одяг марокканок. Основою для подібного наряду послужило повсякденне вбрання індійських ченців - довга сукня простого крою, зшита з грубої тканини [2].

Специфічний вид одягу – гандура – складається із подовженої туніки з щільним коміром-стійкою. У більшості випадків її шують з тканини світлих кольорів (білого, кремового, бежевого і світло-сірого). Якщо гандури надіваються разом з брюками, такий комплект буде називатися джабадор [2].

Такшит - святковий одяг, що складається з двох суконь: нижня з щільної тканини, а верхня з легкої напівпрозорої. Матеріал верхнього одягу – різнобарвний, напівпрозора парча на шовковій основі, яка змінює відтінок залежно від освітлення. На талію одягається пояс, сплетений з золотистих або

срібних ниток. Такшит носять з поясами різного дизайну, щедро прикрашеними, які називаються «мдамма» (золотий чи срібний, інкрустований дорогоцінним або напівкоштовним камінням) і «лаакуад». Зазвичай такшита складається з двох частин: тахти (або самого каптану) і фукії або дфіни (каптан з розрізами, який є часто прозорим). За однією з версій, султан Мансур Аддахабі (1578-1603) ввів моду на прозору туніку, яку одягали поверх традиційного жупана [5].

Джеллаба – ще один різновид традиційного марокканського наряду. Це національне жіноче вбрання нагадує довгий сюртук з пишними рукавами і загостреним капюшоном, застібається на дрібні гудзики, приховує фігуру з голови до п'ят. У святкові дні поверх цього одягу надівається каптан. Джеллаба - призначається не тільки для представниць прекрасної статі, а й для марокканських чоловіків.

Касфа аль-кабира – костюм, що складається з нагрудника (ктеф), ліфа (гонбадж), нижніх спідниць (саят), з розшиті золотом оксамитової спідниці (джельтіта), пояса (хзам), хустки (сабнія). Такий костюм поширений в районі Тетуана і Танжера [5].

Дівчата можуть пов'язати голову кольоровою шовковою хустиною, закрутивши в вигляді тюрбана.

Серед марокканських прикрас поширені браслети на зап'ястях и щиколотках, масивні і яскраві, в яких поєднуються різні матеріали: дерево, метал, бірюза. Великою популярністю також користується марокканський бурштин.

Традиційним взуттям в Марокко є бабуші – зручні м'які туфлі з загнутими носами. Їх шиють з м'якої шкіри і декорують золотими нитками. Майже всі чоловіки, і більшість жінок, носять бальгха - м'які шкіряні капці без каблука, часто жовтого кольору. Жінки також носять сандалі на високих підборах, часто зі срібним або золотим оздобленням.

Сучасні дизайнери часто використовують в своїх колекціях елементи традиційних східних костюмів. Одяг в марокканському стилі був незмінним джерелом натхнення для Ів Сен Лорана. Моделі в подібному стилі можна зустріти і в колекціях Louis Vuitton.

Прагнучи зберегти і увічнити спадщину Марокко, компанія марокканського дизайнера Саміра Ямая SAJA створює сучасні колекції на основі традиційного марокканського костюма і демонструє свої колекції в різних країнах світу [5].

SAJA by Samir Jamaï [5].

Література:

1. Культура Марокко. *Вікіпедія*. URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0_%D0%9C%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%BA%D0%BA%D0%BE (дата звернення 11.12.2020).
2. Любарская Ж. Марокканский стиль в одежде, которая выглядит роскошнее нарядов в Каннах. *Тканер.com*. Онлайн-журнал про ткани и одежду. URL: <https://tkaner.com/odezhda/marokkanskiy-stil-v-odezhde-kotoraya-vyglyadit-roskoshnee-naryadov-v-kannah/> (дата звернення 11.12.2020)
3. Марокканский национальный костюм. Куклы в костюмах народов мира №13. Марокко, 09.02.2015. URL: <https://www.toybytoy.com/doll/Dolls-peoples-of-the-world-13-Morocco>
4. Марокканский стиль: колоритный экзотический коктейль в одежде. *ЭтноБохо*, 30.08.2017. URL: <https://ethnoboho.ru/boho-i-drugie/marokkanskiy-stil-v-odezhde.html>
5. Традиционные костюмы Марокко SAJA by Samir Jamaï в Москве. *Glossy.ru*. Все о гляцевых журналах, 09 ноября 2016. URL: <http://glossy.ru/fashion/?id=17348>

Африканський костюм, Катерина Шаповалова, 2021

КОСТЮМ НАРОДУ ГЕРЕРО

Ірина Бабій, ХМК

Гереро – народ, що живе, переважно, в Намібії, а також в Ботсвані та Анголі. На даний момент налічується близько 200 тис. його представників [3]. Щодо релігії, частина - протестанти, частина зберігає традиційні вірування. Основне заняття – скотарство.

Особливість традиційних костюмів племені гереро - унікальне жіноче вбрання, запозичене від європейських суконь часів колонізації. Це вбрання включає пишну, широку спідницю, з безліччю нижніх спідниць, блузу з пишними рукавами. Іноді зверху надягають жилет і шаль. На голові особливим чином зав'язують хустку, яка нагадує коров'ячі роги. Етнографи вважають, що цей головний убір схожий до убору зі шкіри у вигляді тризуба, який жінки гереро носили ще до місіонерів [1].

Традиційний жіночий головний убір племені гереро [2].

Розмір капелюха є показником статусу чоловіка. Так, чим довші ці символічні буйволині роги, то багатший чоловік. Справа в тому, що гереро - скотарі і до великої рогатої худоби ставляться з великою повагою. У цього народу навіть існує незвичайна традиція: якщо жінці хочуть зробити комплімент, то її порівнюють з коровою. Тому і жіночий головний убір, покликаний підкреслити красу і чарівність його господині, має форму коров'ячих рогів [2].

Для людей цього племені одяг має особливе значення. Він зіграв важливу роль в їхній історії і став невід'ємною частиною культури, а також символом виживання, гордості, стійкості духу і боротьби за світле майбутнє. На початку 20 століття (1904-1907 рр.) колоніальні війська Німеччини захопили землі Гереро і використовували їх як рабську силу, змушуючи добувати алмази. Їх катували, заковували в ланцюги, морили голодом і безжально знищували. Вважається, що саме в Намібії з'явилися перші в історії концтабори. Гереро, в свою чергу, не раз піднімали повстання і, врешті-решт, домоглися того, що в 1990 році Намібія стала незалежною.

Однак в ході колоніальної війни було знищено 80% населення, а живими залишилося всього 16 тисяч чоловік, і тепер гереро зараховані до племен, які вимирають [2].

Незважаючи на настільки сумні наслідки спілкування з європейською цивілізацією, події тих років не тільки залишили слід в серцях народу Гереро, але і мали значний вплив на традиційні костюми цього племені. Ще до колоніальних часів корінні жителі ходили практично голі. А від дружин проповідників з Німеччини вони перейняли європейський одяг.

Німкені навчили місцевих дівчат крою та шиттю актуальних на кінець ХХ – початок ХХ століття нарядів і хоч з тих пір пройшло чимало років, але Гереро продовжують майже так само вдягатися: зміни стосуються того, що африканки прибрали корсети і додали більш яскравих кольорів [2].

Сьогодні національний костюм жінок гереро складається з довгої яскравої сукні, святковий різновид якої має мереживні прикраси і більш пишні спідниці. Цікаво, що на пошиття такої сукні йде до 9 метрів тканини [3].

Костюми гереро сильно відрізняються від традиційного вбрання інших народів Намібії, таких як, наприклад, хімба, з якими вони перебувають у тісному генетичному та мовному спорідненні.

Жінка в традиційному костюмі гереро [4]

Іноді в громадах гереро серед жінок, одягнених в довгі сукні, можна побачити африканку в намисті і козячій шкурі. Це представниця родинних хімба, яка вийшла заміж за чоловіка гереро, але при цьому так і залишилася вірна своєму традиційному костюму. Зустрічається і зворотна ситуація.

Жінки гереро самі шиють свої сукні і майстерність передається з покоління в покоління – матері вчать своїх дочок крою та шиттю з дитинства. В якості повсякденного одягу такі самі сукні шиють з клаптів.

Клаптева сукня жінки гереро, фото: Jim Naughten [1].

Під впливом колонізаторів чоловіки гереро також носять європейський одяг – сорочки і штани. Колись носити мундир, знятий з убитого німецького офіцера, вважалося у них особливою доблестю. Більш того, неодноразово бувало і так, що одяг німців викупували у торговців, не шкодуючи грошей. Адже згідно з повір'ями племені, той, хто носить форму німців, забирає собі їхню силу. Представники сильної статі одягаються в такий одяг на похоронах або на церемоніях на честь своїх предків, які полягли в бою при придушенні повстання [2].

Чоловіки племені гереро [2]

Література:

1. Женщины африканского племени гереро носят европейские платья начала 20-го века [Электронный ресурс]. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.factroom.ru/mir/zhenshchiny-afrikanskogo-plemeni-gerero-nosyat-evropejskie-platy-a-nachala-20-go-veka>.

2. Модное племя Гереро. *Cablook мода*, 21.03.2014: URL: <http://www.cablook.com/fashion/modnoe-plemya-gerero/>.

3. Фролова О. Африканские модницы: почему облик женщин гереро так отличается от соседних народов. *Travelask. Журнал*. URL: <https://travelask.ru/blog/posts/13439-afrikanskie-modnitsy-pochemu-oblik-zhenschin-gerero-tak-otli> (дата звернення 15.09.2021).

4. Яцунь Е. Модное племя гереро. Очень интересные костюмы. *Ярмарка мастеров*, 14.03.2018. URL: <https://www.livemaster.ru/topic/2791065-modnoe-plemya-gerero-ochen-interesnye-kostyumu>

Орнаменти в африканському костюмі, Ольга Горобець, 2021

КОСТЮМ АЦТЕКІВ

Анастасія Тарасевич, ХМК

Ацтеки (самоназва – астеки, науа, масеуаллі (найдавніша самоназва — «Мисливці на оленів»)) – народ Центральної Мексики, що поступово створив одну з найдавніших і найбільш розвинених імперій, яка простягалася далеко за межі Мексиканської долини [1].

Ацтекська культура мала великий розвиток, свої легенди, релігійні традиції, мистецтво, великі знання в багатьох наукових галузях. Імперія була знищена під час вторгнення іспанців на американську землю у 1521 році. На початку ХХІ ст. корінною мовою ацтеків – науталь – розмовляє більше 1 млн. людей, які звать себе корінними ацтеками, але так прийнято називати лише нащадків жителів до колоніальної епохи [1].

Цікаво, що найчастіше не порівнюють костюми племен, що населяли Північну Америку до колонізації, а описують все разом. І це дійсно так, адже всі народи жили поруч, складові костюму були приблизно однаковими і відрізнялися лише орнаментом, як і майже у всіх етносах світу. А коли почали прибувати європейські люди зі своїми поняттями моди та виглядом костюму – то почалася велика мішанина стилів, моделей та понять «національного» одягу. На сьогодні в більшості американських країн ми можемо побачити впливи тих європейців, чії колонії тут існували. У мексиканському костюмі найбільшим впливом Іспанії став капелюх «сомбреро». Назва, що найбільш вірогідно, пішла від іспанського «sombra» - «тінь» - капелюх з широкими крисами, що виготовлявся переважно з фетру [2].

Плем'я ацтеків мало свій неповторний стиль. Як і в більшості народів – ткацтво було суто жіночим заняттям, адже вважалося, що майстрині знаходяться під покровительством богині Шочикецаль – богині квітів та юності. В якості сировини використовувалися волокна агави, пальмового листа, кроляча шерсть [4].

Орнаментация костюма відрізнялася від майя. Окрім геометрії на одяг також наносили зображення тварин, рослин тощо. Одяг прикрашався багато, несучи в собі не лише декоративну функцію, а й обов'язково захисну та символічно значущу. Найпоширенішим було зображення сонця, стилізованих тварин та геометричні малюнки.

Ацтекський воїн, ескіз Анастасії Тарасевич

Чоловіки носили плащі – тільматлі – прямокутний шмат тканини, що зав'язувався на плечі чи на грудях, та пов'язки на бедрах – маштлатль. В залежності від роду занять – могла бути присутня груба сорочка, що спускалася нижче колін. Також, відрізнявся колір та орнаментованість костюму – заможні були вбрані більш яскраво та різнокольорово (колір показував професію людини), бідняки – з мінімальною кількістю орнаменту та найчастіше простого білого кольору [4].

Жінки ж одягали спідниці різноманітної довжини (переважно довгі) – кусок тканини, що огортали навколо нижньої частини тіла і кріпили вишитим поясом. Багатші жінки мали при собі довгу блузу – уїпиль, а жінки нижнього ряду найчастіше лишали груди відкритими.

Також могла бути присутня пелерина (сучасне пончо) – кечкемітль [4].

Переважає кількість ацтеків ходила без взуття, але вищі чини могли собі дозволити сандалі – кактли – що виготовлялися з волокон агави або шкіри. Кактли закривали лише п'яти та кріпилися до ніг зав'язками. У воїнів – зав'язки вкривали ногу до коліна, імітуючи захисне покриття – косеуатль [4].

Костюм ацтеків вирізняється гармонійністю неpojєднаних, на перший погляд, речей, своєю оригінальністю та колоритом, що надихає дизайнерів по всьому світу. Наприклад, італійський бренд Missoni на весну-літо 2011 створив колекцію з мотивами ацтекських геометричних орнаментів.

Missoni, весна-літо 2011

Література:

1. Ацтеки. *Энциклопедия народов мира «Etnolog.ru»* URL: <http://etnolog.ru/people.php?id=АЦТЕ> (дата звернення 15.09.2021).
2. Женский и мужской национальный костюм мексика. Мексиканский народный костюм. *Интернет портал «SuperWoman»* URL: <https://mariokomi.ru/odezhda/meksikanskiy-narodnyj-kostyum-2.html> (дата звернення 15.09.2021).
3. Мексиканский костюм - традиционная одежда и аксессуары. Женский и мужской национальный костюм Мексики. *Информационно-справочный портал «Остров невест»* URL: <https://ostrov-nevest.ru/blog/item/517-Meksikanskiy-kostyum--tradicionnaya-odeghda-i-aksessuary> (дата звернення 15.09.2021).
4. Одежда ацтеков. *Википедия.* URL: https://ru.wikipedia.org/wiki/Одежда_ацтеков#:~:text=Верхней%20одеждой%20служил%20плащ%20%20тил%20матли,закрывал%20его%20тело%20и%20ноги (дата звернення 15.09.2021).

ТРАДИЦІЙНІ КОСТЮМИ КОРИННИХ НАРОДІВ МЕКСИКИ

Дарина Шевчук, ХМК

Мексиканський національний костюм – це синтез декількох різних та, здебільш несхожих епох і культур. Щоб зрозуміти, як з'явився такий незвичайний та яскравий одяг, варто пригадати бурхливу історію Мексики. У доколумбові часи територію Мексиканських штатів заселяли різноманітні племена індіанців: сапотеки, ацтеки, майя та інші. Потім, на початку 1500-х, їхні землі були підкорені іспанцями. За наступні сотні років культури цих народів тісно переплелися і в підсумку, традиційний мексиканський стиль в одязі поєднує особливості як індійського, так і іспанського костюма. До того ж, з плином часу, він еволюціонував та в нього були привнесені зміни, спричинені впливами інших культур [1].

Одяг індіанців [3].

Індійці майя носили незвичний та навіть чудернацький для європейців одяг. Це були прикраси з яскравим пір'ям, пов'язки на стегнах та вишиті різнокольоровим орнаментом накидки. І лише заможні представники племен могли дозволити собі довгі тканинні туніки та спідниці поверх них. Прості ж індійці, як чоловіки, так і жінки, носили лише пов'язки на стегнах. До того ж, в індіанській культурі жінки не соромились оголяти бюст, і коли католицькі місіонери прибули на новий материк, вони довго намагались викоренити у індіанців такі традиції в одязі [3].

Щодо народу майя, там жінки, окрім стегових пов'язок, носили довгі вишиті яскравими візерунками сукні. А от у чоловічому гардеробі були і сукні, і туніки, і різнобарвні накидки. Весь одяг прикрашався вишивкою. До того ж орнаменту надавали важливого значення: майя вважали, що вишиті символи захистять їх від злих духів та темних сил. Даний орнамент зберігся і до наших часів, його найчастіше можна побачити на традиційному мексиканському костюмі [1].

Плем'я ацтеків мало свій власний неповторний стиль, який досить відрізнявся від стилю представників майя та індійців. Чоловіки ацтеки носили різнокольорові плащі та пов'язки на стегнах, також невід'ємним атрибутом в повсякденному образі були шкіряні сандалі. Вишивка також була присутня на традиційному одязі ацтеків, але орнаменти та візерунки значно відрізнялись від орнаментів майя. Це були не тільки абстрактні чи геометричні фігури, а й зображення кактусів, квіток, змій, комах і навіть черепів [3].

Жінки у ацтеків вдягали сукні та спідниці різної довжини, але переважно це були довгі спідниці, нижче щиколотки. Дружини та дочки знатних представників племені вбиралися в тонкі блузи, які декорувалися яскравим та різнобарвним орнаментом по горловині. Такі ж традиції і збереглися в мексиканському костюмі і до наших днів [3].

Сьогодні багато хто знає та має у своєму гардеробі пончо. Цей елемент одягу полюбився модникам навіть поза кордонами Мексики. Пончо – це спадщина, яка дісталася мексиканцям від корінного, індіанського населення.

Неможливо точно встановити, хто і коли придумав таку зручну накидку. Очевидно, що це сталося задовго до того, як європейці вперше з'явилися на американському континенті. Іспанці по достоїнству оцінили переваги простого у використанні пончо і з задоволенням носили його [3]. Дизайнери одягу також неодноразово включали пончо в свої колекції, як, наприклад чоловіча колекція *Saint Laurent* весна-літо 2015 чи жіноча колекція *Isabel Marant* осінь-зима 2020.

Saint Laurent весна-літо 2015

Література:

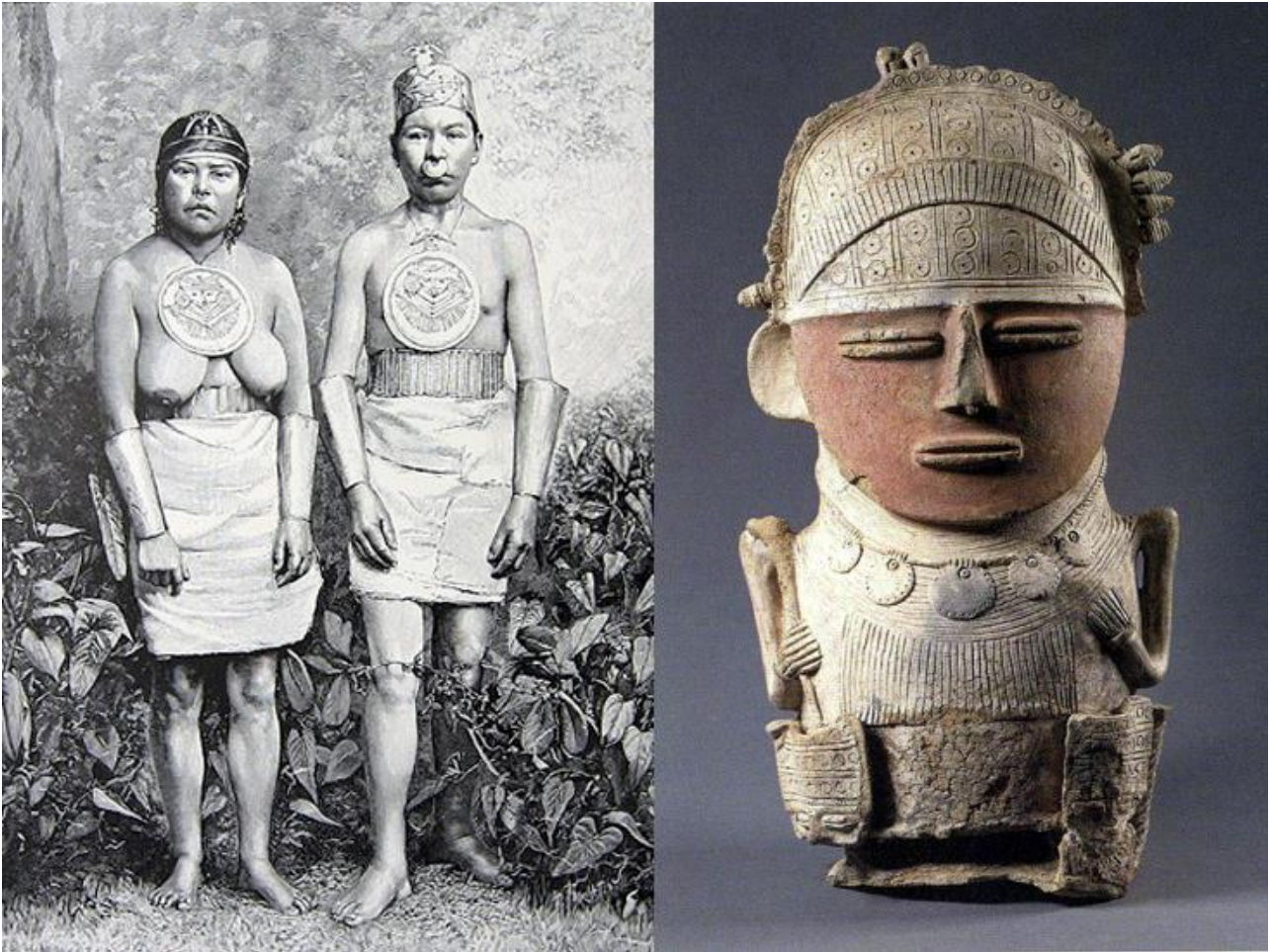
1. Женский и мужской национальный костюм мексика. Мексиканский народный костюм. *Super Woman*. URL: <https://mariokomi.ru/odezhda/meksikanskij-narodnyj-kostyum-2.html> (дата звернення 01.12.2021).
2. Какую одежду носили индейцы Североной Америки, и как на самом деле выглядели их знаменитые головные уборы. *Культурология*. URL: <https://kulturologia.ru/blogs/030418/38456/> (дата звернення 01.12.2021).
3. Мексиканская одежда: костюмы и национальный стиль Мексики. *Мексика-info*. URL: <https://meksika.info/strana/meksikanskaya-odezhda-kostyumi-i-meksiki/> (дата звернення 01.12.2021).

Костюм індієця, Дарини Шевчук, 2020

ТРАДИЦІЙНИЙ КОСТЮМ КОРИННОГО НАРОДУ КОЛУМБІЇ (НАРОД ЧИБЧА. ЦИВІЛІЗАЦІЯ МУЇСКИ).

Ірина Бабій, ХМК

Пари муїсків, прикрашені старовинними коштовностями (зліва) і муїська кераміка із зображенням людської фігури. Колумбія, 900-1600 рр. [4].

Чибча, муїски (*chibcha-muíska*) – одна з високорозвинених давніх цивілізацій Південної Америки, яку можна поставити в один ряд з цивілізаціями майя, ацтеками, інками. «Чибча» – родове ім'я одного з правителів, підлеглі якого називали себе «муїсками», тобто «людьми» [1].

Одним з важливих досягнень культури чибча було добре розвинене ткацтво. Нитки пряли з бавовняного волокна, а з них робили рівне і щільне полотно. Його могли розфарбовувати способом набійки.

Одяг – пояси і пов'язки на стегнах; у знаті – бавовняні, багато орнаментовані плащі і накидки (з полотнища тої тканини), золоті пекторалі, корони, підвіски, браслети. Прості громадяни носили накидки із щільної

смугастої тканини і сорочки-туніки. Жінки також носили сорочку-туніку, під яку одягалась спідниця з білої, більш тонкої тканини. Багаті люди могли дозволити собі плащі, які покривалися розписами з природних барвників. Вироби з бавовни слугували не лише одягом, а мали й велике ритуальне і соціальне значення. Деякі події супроводжувались даруванням полотнищ. Так, наприклад, під час посвячення жерців правитель вручав їм вишукані кольорові тканини.

Кулон «Подвійний орел», Музей мистецтв Метрополітен

Муїски відомі своїм ювелірним мистецтвом, яке має низку відмінних рис. Основні декоративні мотиви – ажурне різьблення і рельєфи із золотого дроту. Майстри застосовували кам'яні матриці для виготовлення однакових виробів. Золоті вироби муїски поділяли на два типи: предмети повсякденного використання (корони, тіари, діадеми, намиста, брошки, браслети, підвіски для

носа і вух, нагрудні пластини, чаші, ложки, шоломи, панцирі, списи) і ритуальні предмети. До другого відносили «тунхас» – маленькі золоті скульптури (плоскі людські фігури з рисами обличчя, кінцівками, елементами одягу і прикрас, зброєю, статуетки тварин, групові композиції з життя), які вважаються вершиною ювелірного мистецтва чибча.

Ритуальні золоті скульптури чибча [5].

Література:

1. Ершова Г. Г. Чем жила главная «цивилизация золота». (*Древняя Америка: полет во времени и пространстве. Северная Америка. Южная Америка*) URL: <https://history.wikireading.ru/234209> (дата звернення 01.12.2021)
2. Паласио М. «Золотые культуры» Колумбии. *История украшений*, 2 июля, 2008. URL: <https://jewellery-hist.livejournal.com/28935.html> (дата звернення 15.09.2021).
3. Чибча. *Etnolog.ru. Энциклопедия народов мира*. URL: <http://etnolog.ru/people.php?id=ЧИВ> (дата звернення 15.09.2021).
4. Cartwright M. Os muiscas. *Tempo Amerindio. Ancient America*. 24 de Agosto de 2014. URL: <https://ancientamerindia.wordpress.com/2014/08/24/os-muiscas/> (дата звернення 15.09.2021).
5. Rodríguez J. Cultura Muisca. *Encolombia*. URL: <https://encolombia.com/educacion-cultura/artes-cultura/civilizaciones/cultura-muisca/> (дата звернення 15.11.2021).

ТРАДИЦІЙНИЙ КОСТЮМ МЕКСИКИ

Уляна Козачинська, ХМК

Починати статтю про традиційний костюм Мексики треба з самих основ, а саме з текстилю. Ткацтво збереглося у Мексиці ще з V тисячоліття до нашої ери [3].

Мексиканський текстиль [1].

Традиційний крій і візерунки були ніби законсервовані через ізоляцію мексиканських індіанців від «цивілізованого» світу. Мистецтво вишивання і ткацтва якимось дивом пережило колапс класичної культури Майя і її завоювання у XVI столітті. Коли на береги Америки прийшли конкістадори, то організували серед місцевих індіанців примусові роботи, на яких майя ткали, а потім вимушено здавали одяг за цінами, які були нижче собівартості. А далі ці ж речі продавали тим же індіанцям за вищою ціною. І лише з 1970-х текстильні

вироби майя почали виходити на не-індіанський ринок у зв'язку зі сплеском туристичного інтересу до країни [1].

Одяг слугував (та й досі слугує у деяких регіонах) способом ідентифікації людини, її сигнальною системою стосовно належності до тієї чи іншої етнічної групи. Традиційно, за візерунком на жіночій туніці можна сказати, до якого поселення належить жінка, який має вік, ранг і статус.

Для виготовлення текстильної продукції використовують бавовну і вовну. Зараз для фарбування ниток і тканин застосовують анілінові барвники, проте у деяких регіонах, як от у штаті Оахака, традиція використання природних барвників досі збереглася.

Окрім ткання, жінки у Мексиці вишивають. З візерунків це або давні геометричні малюнки зі стилізованими тваринним і рослинним орнаментом, різноманітні ромби, зигзаги тощо. Або більш сучасні зображення крупних яскравих квітів і пташок. У деяких регіонах замість вишивки на традиційний одяг наносять розпис аніліновими фарбами, повторюючи ними візерунки для вишивки. Досі існує традиція, коли під час сієсти жінки збираються у тіні десь біля церкви і вишивають. Проте все частіше їх захоплює вишивка по куплених у магазинах заготовках із примітивними малюнками. Так поступово забуваються особливості давньої вишивки [5].

Глибше варто розглянути саме жіноче традиційне вбрання мексиканок окремих поселень, наприклад: типовим костюмом району Халіско є широке різнокольорове плаття. Зверху блузка з довгими рукавами прикрашена яскравими стрічками, верхня частина біла, з орнаментами та вишивками різного типу, а нижня - широка спідниця, що доходить до щиколоток. Також варто зазначити, що до кожного вбрання вони додають щось, що представляє регіон. Наприклад, в Колімі костюм прикрашений мотивами мексиканської святої покровительки, Діви Гваделупської, чого не буває в Оахаці, де костюм є поєднанням мод Європи з традиціями ацтеків [5]. Традиційний костюм пересічної мексиканки складається з декількох елементів: хуїпіль, кехкемітль, блусас, околиці.

Жіночі традиційні костюми Мексики [5].

Хуїпіль – це туніка без рукавів. Це одяг, який використовується для ідентифікації походження, завдяки цьому одягу жінки можуть відрізнитися та знати про спільноту, з якої вони походять.

Кехкемітль застосовується як святкова сукня. Вона виготовляється з різного полотна та вишивається зображеннями тварин, квітковими принтами та графічними малюнками. Залежно від спільноти жінок, кекемітль може бути виготовлена за допомогою різних технік.

Блусас – традиційні кофтинки, виготовлені з основних матеріалів. Цей одяг відображає національний мексиканський дух і вишивається кольоровими візерунками. Також на ньому присутні перли та мережива.

Околиці – це спідниці, які також відомі під іншими назвами, такими як: чинкуете, пасауанко [5]. Існує багато стилів околиці, які мексиканка може

вибрати, а її вибір залежатиме, головним чином, від її походження та її особистих смаків.

Серед традиційних чоловічих костюмів розглянемо особливий приклад мексиканського чоловічого вбрання – чарро, основний одяг маріачі. Маріачі – так в Мексиці називають музикантів. Саме слово «маріачі» (від французького *mariage* – «шлюб», «весілля»). І тому традиційно музиканти-маріачі грають на весіллях [1].

Маріачі [1].

Маріачі – своєрідний символ Мексики, і люди, які присвячують себе маріачі, роблять це з великою гордістю та відданістю. Хоча вони виникли в штаті Халіско, сьогодні їх музика звучить в будь-якій точці країни, а також їх легко впізнати завдяки одягу: широким капелюхам із великою кромкою та вишивкою на костюмах. Офіційний костюм маріачі «чарро» складається з короткої куртки та високих, вузьких чорних штанів, але співаки маріачі також включають в костюм білу сорочку.

Після Мексиканської революції костюм був стандартизований для всіх, під естетикою бароко. Сьогодні костюм чарро, який дещо варіюється залежно від ситуації, складається з елегантної куртки, досить обтягуючих і приталених штанів, сорочки, ботильйонів та краватки. Вони повинні контрастувати з срібними прикрасами (або іншими матеріалами). Чоботи повинні бути кольору сідла, меду або коричневими. Використовувана сорочка повинна бути білою, або майже білою. Найбільше виділяється шапка, яка виготовлена з вовни, заячого хутра або інших матеріалів. Вона служить для захисту маріачі та чарро від мексиканського сонця, а також захищає при падінні з коня [1].

Одним з елементів традиційного костюма типового мексиканця є смугасте пончо. Це вовняна накидка, яку жителі Мексики надягають в холодну пору року. Ширина пончо – це відстань від середини одного плеча до середини другого. З плечей накидка повинна звисати.

Сомбреро [2].

Традиційний мексиканський головний убір – капелюх сомбреро. Дешевший варіант сомбреро виготовлений з соломки, а дорожчий з фетру. В

Іспанії сомбреро називають будь-який головний убір з широкими полями. Сама назва, швидше за все, походить від іспанського слова «sombra», що в перекладі означає «тінь» [2].

Особливе національне взуття супроводжує мексиканців з самого початку їх історії. В найдавніші часи підошви людей захищало листя юки. Пізніше з'явилися гуарача, вдосконалені сандалі з сириці. Заможні люди могли дозволити собі прикрасити взуття золотом, дорогоцінним камінням, дорогою вишивкою і кольоровими стрічками. На півночі Мексики були популярні мокасина, взуття корінного населення Північної Америки.

Стародавні мокасина в музеї [2].

Мексиканський стиль взуття включає також чоботи. Їх виробляли зі шкіри броненосця, буйвола і страуса. Ці чоботи виготовлялися з гладкою підошвою, але під впливом Америки з'явилися підбори, що, як вважається, полегшило ковбоям їзду на конях, так як нога перестала вискакувати з стремена.

Типове мексиканське вбрання суттєво відрізняються від сучасного одягу корінного населення. Проте вплив фольклорних мотивів на моду сьогодні досить відчутний. Іменитим дизайнерам і рядовим шанувальникам стильного одягу нелегко повністю відмовитися від яскравих, практичних та оригінальних традиційних рішень. При створенні модних колекцій мексиканською естетикою надихалися такі світові бренди, як Жан-Поль Гот'є (весна-літо 1998 року), Доменіко Дольче і Стефано Габбана (колекція *Alta Moda* 2018 року).

Dolce&Gabbana Alta Moda, 2018

Цікаво, що більшість колекцій за мексиканськими мотивами об'єднує те, що вони надихалися не тільки країною і її традиціями в цілому, а ще й образом та творчістю відомої мексиканської художниці Фріди Кало.

Література:

1. Мексиканський стиль: кольори, візерунки, мотиви. Мексиканські візерунки: спадщина іспанців і ацтеків. Жіночий та чоловічий одяг. 2016. *Naborkin: Енциклопедія життєвих відповідей.* URL: <https://naborkin.ru/uk/meksikanskii-stil-cveta-uzory-motivy-meksikanskie-uzory-nasledie.html> (дата звернення: 17.11.2021).

2. Мексиканські жіночі головні убори. Мексиканський народний костюм. *Progхaker*. 2016. URL: <https://progхaker.ru/uk/career/meksikanske-zhenske-golovnye-ubory-meksikanskii-narodnyi.html> (дата звернення: 17.11.2021).

3. Мельниченко А.А. Мексиканський текстиль: тихий захід прекрасного. *Руководство: народне мистецтво online*. 2012. URL: <https://rukotvory.com.ua/info/meksykanskyj-tekstyl-tyhyj-zahid-prekrasnoho> (дата звернення: 17.11.2021).

4. Ролдан М.Х. Сукня з шарро або маріачі: мексиканські звичаї. *Новини подорожей*. 2015. URL: <https://www.actualidadviajes.com/uk/vestimenta-de-los-charros-o-mariachis-costumbres-mexicanas> (дата звернення: 17.11.2021).

5. Ролдан М.Х. Типовий одяг мексиканських жінок. *Новини подорожей*. 2015. URL: <https://www.actualidadviajes.com/uk/vestimentas-tipicas-de-las-mujeres-mexicanas> (дата звернення: 17.11.2021).

Костюм маріачі [4].

НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕКСИКАНСЬКИЙ КОСТЮМ

Ірина Бабій, ХМК
Катерина Редколес, ХМК

Дослідження будь-якого костюму варто розпочинати з його історії. До того ж історія створення мексиканського національного одягу доволі насичена. Ще в "доколумбові" часи територію Мексики населяли племена індіанців, такі як майя, ацтеки та інші. Але на початку 1500-х років вони були підкорені іспанцями, тож ці дві культури тісно переплітались між собою впродовж багатьох років, що і являється причиною того вигляду мексиканського костюму, який прийнято вважати народним.

Плем'я ацтеків мало свій неповторний стиль в одязі. Чоловіки носили різнокольорові плащі і пов'язки на стегнах, на ноги одягали шкіряні сандалі. Вишивка теж була невід'ємним елементом оздоблення одягу. Це були не тільки геометричні фігури, але і зображення кактусів, квітів, змій тощо.

Жінки у ацтеків одягалися в спідниці різної довжини, в основному довгі. Дружини і дочки знатних індіанців вбиралися в блузи тонкої роботи, які по горловині вишивалися барвистим орнаментом. Такі традиції збереглися і до наших днів: мексиканський національний жіночий костюм – це вишиті блузи з натуральних тканин і довгі спідниці.

Іспанці, які оселилися в Мексиці після її захоплення, привезли свою «моду» на континент. Їх традиційний одяг у чоловіків – вузькі брюки, сорочки з довгим рукавом, високі шкіряні чоботи і широкополі капелюхи. Іспанські жінки носили довгі, багат шарові спідниці з блузами, кольорові сукні та сарафани.

Мексиканський стиль в одязі найбільше проявляється в яскравих мотивах, геометричних орнаментах та зображенні черепів та хризантем. Це обумовлено особливим ставленням мексиканців до смерті. Також завжди дуже помітні зображення кактусів, типових рослин для цієї місцевості. Викликали пошану зображення Діви Марії, такий одяг прийнято багато прикрашати і одягати на свята.

В мексиканському національному костюмі важко побачити бліді кольори. Одяг пофарбований в яскраві, насичені гами. Сполучення контрастні. У традиційній колористиці можна побачити «божевільні» поєднання: яскравий синій з теракотовим або помаранчевий з зеленим і рожевим. Часто зустрічається чергування різнокольорових смуг. Чим ширший спектр, тим краще.

Колористика традиційного пончо [1].

Популярні також монохромні візерунки: чорний фон з білосніжним орнаментом – поширений мотив на національних мексиканських тканинах. Крім суцільних кольорів, популярні градієнтні заливки від насиченого до блідого.

Відчуття карнавалу – це невід’ємна частина мексиканського стилю, екзотичного, але в той же час і природного. Багате декорування тороками,

бісером, монетками, печворк та інші види оздоблення широко використовуються і вважаються візитною карткою національного одягу.

Такий знаковий елемент мексиканського костюма як пончо також перекочував із давньої індіанської культури. Орнаменти і кольори цієї зручної накидки могли розказати про соціальний статус власника, його племінну приналежність і навіть склад сім'ї. На тканині дуже часто розміщували обереги від лихого ока і проклять. Виготовлення найкращих тканин було задачею ткачів-чоловіків, в той час як жінки ткали більш грубу та повсякденну тканину.

Ребозо [4].

Ребозо — довгий одяг який складається з декількох шматків тканини, дуже схожий на хустку. Він прямокутний і прикрашений бахромою. Він досить зручний тим, що в нього можна загорнутись і водночас прикрити ним дитину чи сумку. Ребозо настільки поширені, що їх має практично кожна мексиканка, наскільки б забезпеченою вона не була. Але за якістю та ціною ребозо бувають дуже різними: найбільш коштовні заткані золотими чи срібними нитками, виготовлені з натурального чи штучного шовку. Коштовні ребозо виготовляють вручну.

Чоловічий одяг мексиканців обов'язково контрастує з жіночим. Традиційним чоловічим одягом у мексиканців вважаються вузькі чорні брюки з широким поясом, біла сорочка з довгими рукавами, коротка чорна куртка і неодмінно яскрава (червона або чорна з білим орнаментом) шийна хустка. Під

колір підбирається сомбреро. Як правило, орнамент на крисах капелюха і лацканах рукавів збігається або близький за стилем візерунків. Це надає костюму закінченості.

Мексиканське сомбреро з білими помпонами

Святковий варіант костюма, навпаки, білого кольору з чорними візерунками. Присутня золота вишивка. Особливим шиком вважався наряд, що складався з білої сорочки, світлих штанів і куртки, білого сомбреро з кінського волоса або заячої вовни.

Література:

1. Женский и мужской национальный костюм Мексики URL: <https://mariokomi.ru/odezhda/meksikanskij-narodnyj-kostyum-2.html> (дата звернення 2.12.2012).
2. Мексиканская одежда: костюмы и национальный стиль Мексики *Meksika.info*. URL: <https://meksika.info/strana/meksikanskaya-odezhda-kostyumu-i-meksiki/> (дата звернення 2.12.2012).
3. Мексиканський стиль: кольору, візерунки, мотиви. Мексиканські візерунки: спадщина іспанців і ацтеків Жіночий та чоловічий одяг. *Naborkin*. URL: <https://naborkin.ru/uk/meksikanskii-stil-cveta-uzory-motivy-meksikanskie-uzory-nasledie.html> (дата звернення 2.12.2012).
4. Leos Imports Women's Mexican Rebozo Shawl (Green). *Amazon* URL: <https://www.amazon.com/Leos-Imports-Mexican-Rebozo-Design/dp/B009YBUPYC> (дата звернення 2.12.2012).

Орнамент отомі, Вікторія Трасковська, 2021

Орнамент отомі, Ольга Горобець, 2021

ТРАДИЦІЙНІ КОСТЮМИ КЕЧУАНІВ ПЕРУ

Катерина Редколес, ХМК

Перу – дуже різнобарвна країна з цікавою історією, на території якої проживають дві основні народності: аймари та кечуани. В даній статті мова йтиме про одяг кечуанів, оскільки саме вони живуть більш ізольовано в Андах, до них важко добиратись, комунікації часто відсутні, тому вони ще змогли зберегти свою традиційну культуру: вірування, звичаї, речі. Вони зазвичай дуже бідні, живуть у важких природніх умовах, але, попри це, їхній одяг дуже яскравий і барвистий, кожний елемент унікальний, оскільки виготовлений вручну.

Основні матеріали, з яких виготовляється одяг кечуанів: шерсть альпаки, вікуній, овець, верблюдів. Нитки з цієї шерсті фарбуються тільки натуральними барвниками. Шерсть вікуній не фарбувалась взагалі.

Набір елементів костюма для кожної місцевості майже не відрізняється, але сам їх вигляд – колористика, стиль, манера виконання і оздоблення – помітно різні. Костюм кожної общини дозволяє сказати, до якої саме відноситься власник одягу.

У своїй книзі «Популярні Перуанські сукні» (1998) Артуро Хіменес Борха писав: «Згідно з міфами, зібраними в перші дні, одяг, пісні і дар говоріння були дані людям їх богами, тому не могли бути змінені. Кожна етнічна група мала те, що їй було дано, і підтримувала це як знак етнічної приналежності» [4]. Але попри це, в результаті іспанської конкісти, перуанцям довелося частково відмовитися від традиційного одягу і навчитися поєднувати його з іспанських костюмом.

У жіночому костюмі кечуанів основним елементом є хуона – короткий шерстяний жакет без застібки, прикрашений візерунками. Матеріалом для виконання візерунків є тасьма «в'юнчик». Вишивка використовується дуже рідко. Під хуону жінки одягають білі трикотажні топи, або блузи з мерживом. Ще одним елементом жіночого костюму є льїклья – невелика прямокутна

накидка на плечі, що спереду закріплюється декоративною булавкою. Частіше за все льїклья тчеться з великою перевагою ниток червоного кольору.

Кеперина – велике прямокутне полотнище, що носитьься на спині у якості дуже незвичайної сумки. В ній добре тримаються як речі, так і, досить часто, діти.

Що ж до нижньої частини тіла, перуанки зазвичай носять польєру – широку збірчату спідницю з тонкої вовняної тканини, але не одну, а відразу 3 або 4, в особливих випадках на свята можуть одягати до 15 спідниць [2].

Чоловічий костюм, як правило, складається з брюк (темних, нешироких), чалеко (короткий вовняний жилет без застібки), чумпі (плетений пояс) і пончо.

Традиційний жіночий костюм кучуанів Перу, Катерина Редколес, 2020

Чалеко за колористикою і оздобленням дуже нагадує жіночу хуїону, тільки без рукавів. Перуанське пончо - суто чоловічий вид одягу. Воно заткане полосами орнаментів, які зазвичай геометричні, але можуть містити в собі й фігурки тварин або міфічних істот. Зазвичай по краях пончо прикрашене бахромою. Яскравою відмінністю перуанських пончо є те, що вони одягаються так, щоб смуги орнаментів розташовувались вертикально, а не горизонтально або діагонально, як в інших регіонах.

Однак, якщо поверх чалеко одягнути пончо, то чалеко не буде видно, тому іноді, особливо на відповідальних зустрічах, чоловіки одягають чалеко і короткі брюки, а пончо у складеному вигляді перекидують через плече.

Перуанські чуло, 1950-ті [2]

Чульо – ще один важливий елемент перуанського костюму – в'язана шапка, що закриває вуха. Для кечуанів це не просто головний убір, а те, що показує статус людини та містить іншу інформацію про носія, саме тому на ньому багато зображень, які являються не лише узорами, а й символами.

Отже, як висновок, можемо сказати, що костюми кечуанів Перу складаються з тканих вручну елементів, кожен з яких унікальний, всі вони дуже різнобарвні та яскраві, містять у собі багато символіки.

Література:

1. Де сьеса де леон П. Хроника Перу. URL: http://www.vostlit.info/Texts/Dokumenty/Spain/XVI/1540_1560/Pedro_Cieza_de_Leon/text9.htm (дата звернення 3.12.2021).
2. Олегова Ф. Традиционная одежда кечуанов Перу. *Викунья*. URL: <http://vicuna.ru/index.php/aymara/trajes/> (дата звернення 3.12.2021).
3. Jiménez Borja A. Vestidos populares peruanos. *Fundación BBVA*, 1998. URL: https://fundacionbbva.pe/wp-content/uploads/2016/04/libro_000047.pdf

Перуанський костюм, Анастасія Туманова, 2019

ТРАДИЦІЙНИЙ КОСТЮМ ДОМІНІКАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

Карина Сидорчук, ХВМК

Традиційний одяг Домініканської Республіки є переважно результатом іспанського та африканського впливів. Це тому, що корінні жителі цих земель носили мінімум одягу. Як зазначав Колумб у своєму листуванні з іспанськими монархами Фердинандом та Ізабеллою: «...жителі цього острова... всі ходять голими, чоловіки і жінки, як і їхні матері...». Однак він додав, що деякі жінки прикриваються стегною пов'язкою. Дійсно, тільки заміжні жінки повинні були покривати себе – вони носили короткі спідниці, звані нагуа [3].

Домініканський карнавал [4].

У Домініканській республіці завжди літо, саме тому народне одяння яскраве і легке. В одязі чоловіків переважають легкі сорочки і штани з широким ременем, також вони носять сомбреро, яке відмінно захищає від сонця, а в одязі жінок – сорочки, пишні спідниці, фартухи. Вбрання поєднує південноафриканські мотиви (довгу хустку-палантин, перетворений на вигадливий головний убір), з іспанськими (біле плаття з білими туфлями).

Кожен регіон Домінікани готує фантазійні костюми, щоб окремо представити себе під час карнавалу – місцеві жителі шиють одяг і роблять маски з різками у вигляді дияволів.

Традиційні костюми Домінікани [4].

Залежно від того, який костюм, можна визначити, з якого міста або ж регіону країни карнавальна вистава. У Центральному регіоні прийнято наряджати своїх дияволів в жовті і зелені наряди. У південному регіоні – у довгі яскраві стрічки і дзеркала. У північних регіонах – костюми учасників карнавалу прикрашають різнокольорові мотузочки.

Література:

1. Карнавалы Доминиканы. *Milletour*. URL: https://www.milletour.ru/countries/dominicana/travel_stories/dominican_carnival/ (дата звернення 3.12.2021).
2. Самобытный микст традиций и верований доминиканцев. *Доминикана*, 16.02.2016. – URL: https://dominikana.ru/blog/tradicii_dominikany/
3. Mcgrath J. The Dominican Republic's Traditional Clothing *howstuffworks* – URL: <https://people.howstuffworks.com/culture-traditions/national-traditions/dominican-republic-tradition2.htm> (дата звернення 3.12.2021).
4. Razones por las cuales nunca deberías visitar República Dominicana. Tenareshi. October 30, 2020 <http://tenareshi.com/razones-por-las-cuales-nunca-deberias-visitar-republica-dominicana/>

Корінні жительки Америки в традиційних сукнях, Юджин Тапахе, 2020

НАРОДНИЙ КОСТЮМ ШРІ-ЛАНКИ

Катерина Редколес, ХМК

Перед розглядом традиційного костюма варто зазначити, що на Шрі-Ланці живе дуже багато народностей, які значно різняться як в культурі, так і в костюмі, навіть одні й ті самі елементи можуть одягатися та носитися по-різному. До того ж, із появою європейців на острові одяг також змінився, асимілювавши в себе традиційні і більш звичні для нас характеристики.

Серед усіх народів найчисленнішою групою є сингали - близько 8 млн. Також на Шрі-Ланці проживають таміли, маври, бюргери та інші [2].

Говорячи про жіночий традиційний одяг, перше про що варто зазначити - сарі, що являється також і частиною індійського костюму. Це пряме полотно тканини, краї якої прикрашені каймою, яка на одному з країв обов'язково широка. Чим більш святкове сарі - тим ширшою і багатшою має бути кайма. Способів одягнути сарі безліч, вони відрізняються у різних народностей, вікових категорій, різняться за своїм призначенням. Тобто це той елемент одягу, який може варіюватися дуже широко навіть у силуетах, не кажучи вже про орнаменти, фактуру тканини та оздоблення.

Редда - ще один вид жіночого костюму. Так називають і весь ансамбль, що складається із незшитої спідниці, і саму цю спідницю. Другим елементом є хятта - коротка кофтинка, що облягає тіло, з круглим вирізом, який більш глибокий для молодих, і більш закритий для літніх людей. Вони можуть різнитися за довжиною, формою та довжиною рукава. Найбільш поширеною формою, є короткий так званий рукав-ліхтарик. Редда, по суті, теж полотно тканини, значно менше за сарі і часто менш оздоблене, оскільки вважається сільським одягом, одягом робітників та бідних шарів населення, яке має особливий спосіб одягання.

Всі жінки, як сингалки так і тамілки, носять багато прикрас: кільця, намиста, браслети, брошки, сережки, головні черепахові шпильки. Кандійки

обов'язково одягають атавеле — намисто ниток золотих або срібних бусинок розміром з дрібний горох [2].

Чоловік в саронгу
<https://www.lovisarongs.com/>

Чоловічим традиційним одягом є саронг – таке саме полотно тканини, як і жіноча редда, але зшите. Він носить ся схоже на довгу спідницю, так щоб з-під нього були видно лише пальці ніг.

Ветті – майже те саме, що й саронг, але використовується тамільськими чоловіками. Як правило, ветті білого кольору, а саронг або смугастий, або в клітинку. Рибалки, землероби, або ті, хто збирають кокосові горіхи користуються або тим самим саронгом, підв'язуючи його коротше, або одягають лише невеликий шматок (амуде), котрий складається

навпіл по діагоналі, так щоб утворилося два трикутники і навішується на поясок спереду: одна половина просто звисає, а інша заводиться назад між ногами і кінчиком зав'язується на тому ж пояску, при цьому сідниці лишаються відкритими.

Деяким сингалам із нижчих каст, як жінкам, так і чоловікам, було заборонено закривати верхню частину тіла, вона обов'язково мала бути оголеною, тож саронг чи редда були єдиним елементом костюму. Навіть у прохолодну погоду при наближенні людей із вищих каст вони мали знімати із себе шматки матерії, якими могли прикриватися.

З колоніальних часів на Шрі-Ланці стали входити в ужиток брюки. Нові види одягу сингалам першими продемонстрували португальці, і викликали у деяких кіл місцевих жителів бажання наслідувати. Спочатку брюки носили лише ті, хто мав якесь відношення до державної служби, колоніальної адміністрації. Європейським одягом користувались в офіційній сфері, вдома ж переходили до звичного одягу. Але поступово до брюк все ж почали призвичаюватись, тож у наш час це досить розповсюджений костюм.

Орнаменти в традиційному одязі переважали геометричні, які містили в собі три основних кольори – білий, червоний, синій, і дуже рідко зелений. На тканини переносили орнаменти, які раніше використовувались тільки в певних видах ремесел, таких як гончарство, різьба по дереву та інші, наприклад, лотоси, сонця, ліани, композиції з фігурами. Для чоловічих саронгів найбільш характерним є візерунок в клітинку або смужку.

Що ж до зачісок, то традиційним чоловічим способом забирання волосся, оскільки його не стригли, був вузол на потилиці і напівкруглий, зазвичай черепаховий, гребінь, увіткнутий зверху від скроні до скроні. Іноді другий гребінь, більш декорований, втикався прямо у вузол на потилиці. Прикрасою жіночих зачісок служили черепахові або срібні шпильки. Волосся жінки скручували у вузол на потилиці, попередньо заплівши косу, розділяючи його частіше за все на прямий проділ і залишаючи вуха відкритими. Волосся зазвичай змащували кокосовою олією [1].

Література:

1. Котин, И. Ю., Соболева, Е. С., & Краснодембская, Н. Г. (2018). Экспедиция МАЭ на Цейлон и в Индию в 1914-1918 гг. История. Коллекции. Научное Наследие. Музей антропологии и этнографии им. Петра Великого РАН. URL: https://pure.spbu.ru/ws/portalfiles/portal/35618159/_print_2_.pdf
2. Краснодембская Н. Г. Одежда сингалов (о-в Шри Ланка). URL: <https://webshus.ru/10158>

МАЛАЙЗІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ КОСТЮМ

Дарина Леонова, ХВМК

Малайзійські саронги [1].

Традиційний костюм Малайзії, як і у більшості країн Азії, має дуже яскраве забарвлення. Навіть у наші дні корінне населення країни більше надає перевагу традиційному костюму.

Баджу мелайю – це традиційний чоловічий одяг малайців. «Баджу» з малайської перекладається як одяг, а «мелайю» – малайський. Баджу мелайю зазвичай складається з трьох частин: шовкова чи бавовняна сорочка з довгими рукавами; брюки; та пов'язаний зверху брюк батиковий саронг [2].

Більш святковий варіант цього костюма називається «баджу батик». Він вирізняється яскравими шовковими сорочками, прикрашеними квітковим та рослинним орнаментом. Мистецтво декорування батиком виникло близько XVIII ст. і називали його тоді тканиною пелангі, тобто веселоковою тканиною. Тож не дивно, що у малайців такий костюм вважається урочистим, тому найчастіше його можна бачити на офіційних заходах. Офіційні представники

іноземних організацій також не цураються одягатись у це вбрання під час таких заходів.

Жіноча версія традиційного малайського костюма називається баджу куронг. Сорочки для баджу куронг, як і чоловічі, зазвичай шиються за схожою схемою і переважно відрізняються саме за кольором та орнаментом, а не за формою. Вони достатньо довгі, щоб задовольнити особливо релігійну частину населення, а також доволі широкі та просторі. Завдяки цьому баджу куронг вважається найбільш консервативним видом малайзійського одягу [2].

Консервативним не можна назвати баджу кебайя – більш сучасну версію попереднього костюму. Баджу кебайя, на відміну від баджу куронг, більш звужений, приталений. Саме цей костюм, що з'явився у Малайзії близько XVст. на сьогоднішній день є основою як для святкових та весільних костюмів, так і для модних повсякденних елементів одягу.

Найважливіша складова будь-якого з вищенаведених костюмів – це саронг – довгий широкий відрізок тканини, який носять як чоловіки, так і жінки. Чоловіки огортають тканину навколо своєї талії, так, щоб вона закривала усю нижню частину тіла, аж до щиколоток. Жінки ж надають перевагу обв'язуванню полотна попід груддю [1].

Саронг для малайзійців виконує функцію універсального предмету одягу: його надягають на свята, офіційні заходи, як повсякденний одяг і навіть як домашній, адже це доволі простора і зручна одежа, набагато краще пристосована до спекотного клімату Малайзії, аніж європейська. Найбільш урочистим у малайців вважається гаптований золотом саронг укупі з чорним баджу мелайю. Саме такий костюм зобов'язані надягати малайзійські послы на перемовини та офіційні зустрічі з керівниками іноземних країн.

До багатьох європейських держав цей елемент одягу дійшов як пляжне вбрання, також відоме як парео.

Окрім національного одягу, у Малайзії також дуже поширені індійські сарі, китайські чеонгсами, а також різні племінні традиційні костюми. Здебільшого це обумовлено великою кількістю представників зазначених вище

культур, що живуть на території країни. Також велику роль у цьому відіграла торгівля між країнами Південної Азії. Тому не дивно, що шовкові та бавовняні тканини так щільно увійшли в культуру костюму Малайзії. Але був у малайзійців і власний вид тканини, що не мав аналогів у світі. Називався він «сонгкет» – це тканина, яка виділялася тим, що на лінії піткання в неї впліталися золоті нитки, які іноді могли замінятися на сріблясті. Окрім того, тканина часто вишивалася золотом ще й по верху, що робило її ще більш розкішною. Усе це робило її справжньою коштовністю, тому іноді ціна на один метр цієї тканини могла зрівнятися з ціною цілого корабля. Таку коштовну тканину використовували як посаг на весілля, як спосіб збереження грошей, її передавали у спадок і навіть іноді давали як хабар [3].

Можна впевнено сказати, що саме текстиль відіграє у малайзійському костюмі ключову роль, але без гармонійних форм самого костюма він навряд чи виглядав би так само гармонійно та доречно. І, мабуть, у цьому полягає суть малайзійського костюма. Адже він поєднує вишуканість з простотою форм і яскравими кольорами, а це, безперечно, ознака величезної культурної спадщини і багатовікового досвіду, а той факт, що навіть у наші дні малайці надають перевагу народному одягу, говорить про те, що розвиток їхнього національного костюма продовжується.

Література:

1. Аникина І. Саронг: что это. *Tkaner.com*. URL: <https://tkaner.com/odezhda/sarong-chto-eto/>(дата звернення 3.12.2021).
2. Кириенко Д. Что носят в Малайзии. *Сказки о Малайзии. Livejournal*, August 4th, 2008. URL: <https://upita.livejournal.com/57844.html>
3. Национальный музей текстиля, Куала-Лумпур. *Wm-Paintin*. Октябрь 9, 2013. URL: https://www.wm-painting.ru/Muzei_Yugo-Vostochnoi_Azii/p2_articleid/1190
4. Традиційний одяг малайців. *Поїздка*. URL: <http://poizdka.net/71-tradicyniy-odyag-malayciv.htm> (дата звернення 3.12.2021).

Тайський костюм, Ольга Горобець, ХМК, 2021

Індонезійський костюм, Тамара Величко, ХМК, 2021

В'єтнамський костюм, Анастасія Рись, ХМК, 2021

НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ В'ЄТНАМЦІВ

Ольга Ремінь, ХМК

В'єтнамський костюм аозай, Réhahn [5].

Аозай (дослівно перекладається «довга сукня») – національний жіночий в'єтнамський костюм, який представляє собою довгу сукню з двома розрізами, одягнену поверх штанів. Прийнято вважати, що історія Аозай бере початок в 1744 році [2]. Як впливає з одних джерел, саме тоді король Ву Вионг Нгуен Фук Хоат, борючись з китайським впливом в культурі, придумав національний в'єтнамський костюм, що складається з сукні з чотирма (п'ятьма) клинами, а також з штанів (до цього у В'єтнамі було прийнято носити спідниці). Інші ж джерела стверджують, що зробив він це з метою «подолання відсутності однаковості в одязі в різних частинах країни після конфлікту феодалних правителів» [2].

Але в ту пору Аозай почали носити не тільки жінки, а й чоловіки (зараз чоловіки дуже рідко надягають аозай, як правило, тільки на важливих

церемоніях; чоловічий варіант відрізняється як більш широким кроєм, так і збільшеною щільністю тканини).

Починаючи з 1930-х років під впливом західної культури жіночий аозай почав стрімко змінюватися: щоб підкреслити груди, були прибрані гудзики спереду і з'явилася застібка збоку; також у аозай залишилися тільки дві пілочки замість п'яти. Зараз Аозай є як повсякденним, так і святковим одягом в'єтнамок, використовується як шкільна форма. У Аозай, як правило, одягнені в'єтнамські працівниці банків, готелів, ресторанів, музеїв, аеропортів та інших громадських місць.

Сучасний Аозай часто відступає від канонів: може бути з традиційним високим коміром, але може бути і з низьким коміром або зовсім без коміра; Аозай може бути закритим, але може мати виріз; варіюється довжина рукавів, а також довжина самої сукні і висота розрізів збоків.

Колишніми залишаються погляди на кольори і цілі застосування аозаїв. Молоді дівчата носять білий аозай без прикрас, що символізує їхню чистоту. У новорічні свята зазвичай носять яскраві сукні. Під час проведення поминок або традиційних обрядів часто носять коричневі, фіолетові, синьо-фіолетові, кавово-молочні з візерунками. У дощову погоду носять темні, а в сонячну – світлі з прозорим водяними візерунками. Чим дівчина старша, тим яскравіша у неї сукня, закохані мають фіолетову, а наречені – червону. Чиновники або просто шановні люди носять синій аозай.

Аозай і традиційний конічний капелюх [2].

Бічний розріз на платті аозай залежить від регіону, віку, а також змінювався протягом історії країни. У жінок центрального регіону В'єтнаму розріз низький, зазвичай на кілька сантиметрів нижче поясу, а у жительок півдня – на таку ж відстань вище поясу.

Крім того, через різноманітність фігур та параметрів, виробництво аозаїв не можна поставити на потік в промисловому масштабі: кожну сукню шиють індивідуально для конкретного клієнта, а при невеликій зміні фігури потрібно замовляти інший, оскільки аозай дуже складно перешити.

Образ в'єтнамської дівчини в аозаї широко представлений в мистецтві: поезіях, музичних творах, живописі і фотографії.

Доповнюють аозаї конічні пальмові капелюхи. У будь-яку погоду чоловіки та жінки ходять в знаменитих капелюхах, підв'язаних під підборіддям, які вважаються найвідомішим символом країни.

Література:

1. В'єтнам. *Мандри-Клуб*. URL: <https://mandry.club/krainy/vyetnam/> (дата звернення 3.12.2021).
2. В'єтнамці в чорному одязі. Національний костюм в'єтнаму. Зараз це плаття буває різних фасонів. *Pzik* URL: <https://pzik.ru/uk/vietnamese-in-black-robos-national-costume-of-vietnam/> (дата звернення 3.12.2021).
3. Національний одяг в'єтнамців. Національні костюми В'єтнаму, Індії, Шрі-Ланки. *Majiang*. URL: <https://majiang.ru/uk/ezoterika/nacionalnaya-odezhda-vietnamcev-nacionalnye-kostyumi-vetnama/> (дата звернення 3.12.2021).
4. Ознаки національної ідентифікації в костюмі народів В'єтнаму в контексті проблем проектування сучасного одягу / Г. В. Кокоріна, Н. І. Кудрявцева, М. А. Наконечна. *Технології та дизайн*. 2019, №1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/td_2019_1_2 (дата звернення 3.12.2021).
5. Східна витонченість. Французький фотограф показав красу національного одягу В'єтнаму. *NB Style*, 30 травня 2016, <https://nv.ua/ukr/style/kultura/shidna-vitonchenist-frantsuzkij-fotograf-pokazav-krasu-natsionalnoji-odjagu-v-jetnamu-136154.html>.

НАЦІОНАЛЬНИЙ КОСТЮМ ЛАОСЦІВ

Ірина Бабій, ХМК

Національний одяг являється одним з чинників, завдяки якому ми можемо визначати приналежність до етнічної групи. Якщо враховувати матеріали костюму, техніку, оздоблення, можемо розрізнити і регіон, клан, родину. У народу Лаосу національний костюм відрізняється від інших народів Азії. В цьому і полягає завдання вивчення традиційних строїв – вміння вирізнити, впізнати лаосців за їхніми костюмами.

Лаоський текстиль [4]

Лаос славиться своїм ткацьким мистецтвом, яке передається від матері до дочки як знак готовності до шлюбу. Жінки вирощували шовкопрядів, годуючи їх листям шовковиці. Після цього шовк плели на ручних верстатах на півночі країни, або ножних ткацьких верстатах на півдні. У всіх регіонах країни існують різні техніки ткацтва та декору тканин, наприклад, південь славиться візерунками слонів, храмів, складною вишивкою бісером [4].

Лаосці надягають деякі елементи традиційного костюма на церемонії та свята. З жіночого одягу це:

- саронг (сінх) – це спідниця, пряма за кроєм. Вишивка на ній може вказувати на регіон, родину, вік жінки. Спідниця складається з трьох компонентів, таких як хуа сінх (пояс, який зазвичай заправляють і приховують), пуен сінх або туа сінх (основна частина, в основному складається з двох кольорів, розшивається невеликою вишивкою), тін сінх (подол, багато і детально розшитий). Виготовляють такі спідниці з шовку або бавовни;

- суеа пат – сорочка на французький манер. Традиційно виготовляється з бавовни, шовку або оксамиту, пофарбованого в

індиго. Основні частини включають комір, передні панелі, задні панелі, рукава та зав'язки. Збоку є китиці, хоча вони не завжди присутні. Сучасні версії, як правило, можуть використовувати застібки або кнопки замість ниток. Комір може бути виконаний із золотих елементів або залишений однотонним. Дизайн комірців, ймовірно, є впливом китайської моди ще за часів династії Мін. Іноді присутні манжети, що відповідають коміру. Рукави можуть бути повними або довжиною в три чверті;

- пха біанг – різновид одягу, схожого на шаль. Це довгий шматок тканини, яким огортаються по діагоналі через одне плече. Кінці звисають

Дівчата Лао Лум танцюють в традиційних сінх[1].

спереду і за спиною. Підбирається до спідниці за кольором і вишивається. Жінки також можуть носити плісировані спідниці з червоними, білими і синіми вишитими смугами, чорну куртку з помаранчевою і жовтою вишивкою, довгий чорний піджак, вільні штани і майстерно вишиті чорні тюрбани.

Чоловіки традиційно носять салонг – широкі штани; сампот – куртку з високим комірцем або індокитайську сорочку і простий пха кіанг (картату хустку), барвисту наголовну стрічку, білі шкарпетки до колін.

Чоловіки і жінки носять релігійні амулети і велику кількість золотих і срібних прикрас, які, вважається, відганяють злих духів і є символами багатства. Існує традиція додавання значної кількості бісероплетіння та срібних монет до прикрас одягу.

Лаос – багатоетнічна країна, що має багату історію та культуру. Кожна етнічна група має свої звичаї та традиційний одяг. Костюми лаосців урізноманітнилися між різними етнічними групами, відображаючи багатство їх духовного життя та традицій. Вивчення костюмів окремих етнічних груп лаосців може стати темою подальших досліджень.

Література:

1. Культура Лаосу. *Вікіпедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B0_%D0%9B%D0%B0%D0%BE%D1%81%D1%83 (дата звернення 3.12.2021).
2. Обычаи и традиции в Лаосе. Характер лаосцев. *Best Trip*. URL: <http://best-trip4you.ru/obychai-i-traditsii-v-laose.html> (дата звернення 3.12.2021).
3. Синх (одежда) - Sinh (clothing). *Вікіпедія*. URL: [https://ru.qaz.wiki/wiki/Sinh_\(clothing\)](https://ru.qaz.wiki/wiki/Sinh_(clothing)) (дата звернення 3.12.2021).
4. Traditional Dress & Costumes of Laotians. *Viet Vision Travel*. URL: <https://www.vietvisiontravel.com/post/traditional-costumes-laotians/> (дата звернення 3.12.2021).

МОНГОЛЬСЬКИЙ ТРАДИЦІЙНИЙ КОСТЮМ

Карина Сидорчук, ХВМК

Протягом історії на території Монголії проживали різні народності, а тому не дивно, що традиційний наряд дещо відрізняється від регіону до регіону за фактурою, фасоном, матеріалами. Всього налічується близько чотирьохсот різних предметів гардероба, двадцять видів взуття, а одних тільки поясів – понад десяток. Однак, в цілому, монгольські наряди мають багато спільного [1].

Основа монгольського жіночого костюма – деел – халат з довгими рукавами, середня частина яких часто контрастувала з верхньою і нижньою за кольором. Її прикрашали нашивками зі смужок парчі, шовку, плісу і позументу. До кінців рукава пришивали широкі обшлага. На плечах деела робили високі буфи. Комір і верхню пілочку халата розшивали парчею і позументом.

Монголки в традиційних костюмах [3].

У жіночому костюмі існували відмінності між одягом дівчини і заміжньої жінки: костюм заміжньої багатший прикрасами і обробкою.

Національний чоловічий одяг монголів складався з сорочки й штанів, зшитих з далемби, бязі або іншої матерії. Зверху – халат (дель), що застібається на праву сторону. Він шився на підкладці з матерії, під зимовий підводилося хутро з мерлушки. Зимове вбрання шилося також з вичинених шкірок баранів і не покривалося матерією. Для святкового одягу матеріалом служила чесуча або шовк. Комір і передній край верхньої пілочки прикрашаються вузькою смугою кольорової матерії. На шнурках або ланцюгах прикріплювався прилад для добування вогню, що складається зі шкіряного гаманця з кресалом, кременю і трута, а також трубкоподібний футляр, в якому знаходяться ніж і дві кістяні палички.

Жіночий головний убір складався з зачіски (хабтагай), при якій пасма волосся у верхній частині були склеєні в тонкі, широкі, напівкруглі смуги, перехоплені срібними пластинками (хапчик), а в нижній було заплетене в дві коси (курульго), покриті чохлами з оксамиту або плісу. Поверх зачіски надягався срібний або металевий віночок (толгоін болт), прикрашений різними підвісками, і загострена шапка (малагай) з оксамитовим або плісовим околицем і стрічками (дзалга) ззаду.

У зимовий час на голові носили хутрянні шапки у вигляді башлика.

Кочівники взимку на голе тіло надягали овчинні штани і шубу того ж крою, що і халат. Пізніше дуже популярним став халат з прямокутним бортом «Дурвелжин енгертей деел» [2].

Гутал – це високі чоботи з жорсткої шкіри, утеплені тонкою повстю і прикрашені вишивкою та аплікаціями зі шкіри. Лівий і правий чобіт традиційно однакової форми, носяться з товстими шкарпетками зі стьобаного полотна. Традиційні гутал мають загнуті носки і не мають п'ят. Багато іноземців помилково вважають, що загнуті носки монгольського взуття – прояв поваги і дбайливого ставлення до землі, але в першу чергу загнуті шкарпетки дозволяють зберігати тепло завдяки своєрідній «повітряній кишені» [3].

Чоловіки ніяких прикрас не надягали. А ось жіночі прикраси були різноманітні. Серезки монгольських жінок називали «суй». Більшість з них

Традиційні монгольські жіночі прикраси [2].

були довгі, зроблені зі срібла, червоного золота, прикрашені бірюзою, коралами і перлами. Кільця і браслети також робили з золота і срібла. Кільця були без будь-яких прикрас. На них могли вигравіювати лише візерунки. Браслети також могли бути простими і з візерунками. Масивні прикраси монгольських жінок могли становити 5-6 кілограмів. Зрозуміло, що такі речі одягалися лише в особливих випадках. А в повсякденному житті монголки обмежувалися лише кількома прикрасами.

Література

1. Дэли (одежда). *Википедия*. URL: [https://ru.wikipedia.org/wiki/Дэли_\(одежда\)](https://ru.wikipedia.org/wiki/Дэли_(одежда)) (дата звернення 12.12.2020).
2. Монгольская национальная одежда и украшения. *LiveInternet*, 27 Августа 2018. URL: https://www.liveinternet.ru/community/camelot_club/post439670254.
3. Национальный монгольский костюм. *Следуя тропами Будды... Блог о буддизме и культуре Востока*, 08.09.2019. URL: <http://o-buddizme.ru/obraz-zhizni/nacionalnyy-mongolskiy-kostyum>.
4. Сосорбарам М. Одежда монголов и ее различия у разных этнических групп. *Asia Russia Daily*, 15 июня 2018. URL: <http://asiarussia.ru/blogs/19902/>.

ТИБЕТСЬКИЙ НАРОДНИЙ КОСТЮМ

Марія Коршун, ХВМК

На формування традиційного тибетського костюму, перш за все, вплинув клімат. Незвичний клімат Тибету обумовлений особливостями його рельєфу та циркуляції атмосфери: сухий, холодний в північно-західній частині краю і вологий та теплий в південно-східній його частині, зміна кліматичних поясів залежно від висоти місцевості, а також значні добові коливання температури (в середньому 12-17 градусів) [7]. Та тибетці гарно пристосували свій костюм до таких природніх умов.

Можна виділити деякі елементи, за якими легко ідентифікувати національний тибетський костюм: довгі рукави (часто довші за руку на 15-20 см), довгі спідниці, велика кількість виробів із хутра та оздоблення хутром, силует одягу не приталений, прикраси з натурального напівкоштовного каміння (агат, бірюза, коралі, мушлі) та дорогоцінних металів (срібло, золото, частково мідь), специфічні шапки та капелюхи [8].

Одяг тибетських чоловіків складається з внутрішнього шару (біла сорочка з легкого матеріалу) та зовнішнього (з вовни чи бавовни). Чоловічі сорочки мають комір-стійку, прямий силует, довгі рукави. У верхньому одязі поділ і кишені обшивають парчею або широкою каймою. Чоловіки підперезуються тканим поясом з різнокольоровим геометричним орнаментом.

Для чоловічого і жіночого костюму характерно носити верхній одяг накинутим лише на ліве плече, для цього є декілька причин. По-перше, через велику різницю добової температури. Коли на вулиці холодно використовуються два рукави, але як тільки стає тепліше можна зняти один рукав. По-друге, тибетці багато працюють руками, часто довгі рукави під час роботи непрактичні, тоді правий рукав знімається і обв'язується довкола талії. Знімається саме правий рукав тому що, за релігійними віруваннями, праве плече вважається більш урівноваженим, тим, що буде нести добро [10].

Традиційний тибетський жіночий костюм, Марія Коршун, 2021

Жіночі тибетські сукні зазвичай до землі, з широкими рукавами та не приталені (вся сукня виконана за мотивами халату). Часто з сукнями одягають жилети без коміра, довжиною до стегна, попереду жилет має дві пілочки, спинка цільнокрійна. Жінки в сільських районах та містах носять фартухи «Банг Дянь» - це символ заміжньої жінки.

Цікаво, як тибетці одягають верхній одяг, він довгий, тому його підперезують особливим чином. Зайву тканину фіксують ременем на талії. Зазвичай чоловіки піднімають тканину до колін, а жінки до стопи. Спереду все повинно лягти рівно, а ззаду утворюють акуратні складки. Все регулюється, щоб було симетрично, потім пояс піднімають трішки вище, утворюючи тим самим кишеню в передній частині халату, туди тибетці кладуть речі першої необхідності. На пояс часто чіпляють ножі, гаманці, амулети. Часто носять амулет «вісім вузлів», який включає символи: «Благосна парасолька», «Золоті рибки», «Дорогоцінна ваза», «Лотос», «Біла мушля», «Нескінченний вузол», «Символ перемоги» і «Колесо драхми» [1].

Крій святкового одягу від повсякденного не відрізняється. Зазвичай святковий одяг вирізняється матеріалом, для такого вбрання беруть найкращу тканину, часто такий одяг оздоблюють рідкісним хутром диких кішок (леопарди, сніжні барси), але таку розкіш можуть дозволити собі не всі. Хутро цих тварин надзвичайно дороге, та навіть, якщо селянин заробить на нього кошти, то все одно не зможе його носити, бо він не має належного статусу для такої речі. На святкові події тибетці одягають всі свої прикраси: дорогоцінне каміння, срібло й золото, найкращі капелюхи.

Люди часто носять свій найкращий одяг, бо в Тибеті багато свят і фестивалів. Культура фестивалів в Тибеті є унікальним інструментом соціалізації. На фестивалі з'їжджаються з усіх куточків країни – це важливо, бо в Тибеті значна частина населення веде кочовий спосіб життя. Вони місяцями випасають худобу на рівнинах тибетського краю, фестиваль - це гарна можливість соціалізуватися та побачити рідних.

Тибетський народ вірить в реінкарнацію. Звісно, релігія вплинула на формування національного костюму. До буддизму тут існувала ще більш давня релігія Бон. Багато символів, що зустрічаються в тибетському костюмі мають корені від Бон – наприклад, комір, поділ, взуття часто прикрашали символом «卍», а голубий колір символізує чистоту, неосяжність та нескінченність. Будиських символів в тибетському костюмі не менше, в костюмах часто використовується числова символіка і такі будистські візерунки: «Шість слів мантри», «Вісім сприятливих візерунків», «Номер символу Вань», «Десять», «Тханка» [1].

Важливою частиною Тибетської культури є ювелірні вироби, тибетці вважають, що прикраси показують внутрішню красу, тому чим більше прикрас, тим багатший внутрішній світ власника скарбів. До того ж, кількістю прикрас можна показати свій достаток, соціальний статус. Деякі прикраси мають особливий сакральний сенс для тибетців, як приклад, жіноча прикраса нагрудна коробочка «Га у», в яку зазвичай кладуть невеликі статуї Будди, шматочки шовку, Святі писання, пасма волосся та частини одягу живого Будди [3].

В тибетській культурі багато прикрас з натурального каміння, яке вважається благословенним богом. Тибетці часто прикрашають себе декоративними шпильками, вплітають срібні монети у волосся, носять намисто, візерунчасті пояси, ножі, інкрустовані камінням та оздоблені гравіюванням, браслети. Чоловіки і жінки носять сережки, в Тибеті вважається, що людина з непроколотими вухами в наступному житті обов'язково переродиться у віслюка. Люди одягають всі свої прикраси одночасно виключно на свята (вага коштовностей може досягати 40 кг.) та святкові прийоми, в повсякденному житті набір прикрас обмежується до намиста, коробочки «Га у», пояса та прикрас у волоссі (шпильки, монети, кольорові стрічки).

Незамінним елементом костюму тибетця в повсякденному житті є капелюх. За рахунок географічних особливостей, в Тибеті велика кількість ультрафіолетового випромінювання, що шкодить шкірі та очам, тому тибетці захищають голову капелюхом. В холодну пору року одягають шапки на хутрі,

для урочистих подій виготовляють шапки з багатим оздобленням, як, наприклад, золота квіткова шапка (з вивороту хутра, оздоблена дорогою тканиною, або вишивкою).

Тибетський традиційний капелюх із золотою ниткою [biftmuseum.com]

В 1950-1960 роках в Тибеті поширились капелюхи Борсаліно. Вони гармонійно виглядають з етнічним одягом тибетців, їх носять і чоловіки, і жінки. Також, варто звернути увагу на зачіски тибетських жінок. Незаміжні дівчата заплітають одну косу, біля основи коси вони зав'язують червону стрічку «ся цзу», потім цю косу закріплюють довкола голови. Заміжні жінки плели собі дві коси, червоні стрічки, біля основи кіс були довші від коси жінки. Дві коси сплітали між собою та закріплювали на потилиці. Під час жалоби жінка повинна носити стрічки іншого кольору, в перший рік зелені, на другий – руді [4]. А жінки, що ведуть кочовий образ життя зав'язують собі багато маленьких косичок, а потім перев'язують їх зеленою та червоною стрічками, часто прикрашають волосся коралями, перлинами, агатами [5].

Тибетська культура древня та унікальна. Ще в XI ст. до нашої ери, костюми корінних племен Тибетського плато мали характерні ознаки сучасного тибетського костюму [6]. Хоч на тибетський костюм впливали монгольські, ханьські, маньчжурські і перські костюми, тибетський костюм залишився самотнім та унікальним.

В 1951 році Китай захопив Тибет, національні цінності та традиції тибетців поступово замінювалися китайськими, влада старалася асимілювати тибетців з китайцями, декларуючи, що тибетці і китайці – це один народ, що в них однаковий менталітет та культура. Та це не так і яскравим доказом є народний костюм Тибету з унікальною формою, матеріалами, орнаментами, прикрасами.

У наш час дизайнери використовують естетику тибетського стилю, на її основі створюють оригінальні колекції. В 2017 році Індонезійський бренд Populo Batik презентував нову колекцію «Purity», дизайнери надихались пейзажами Тибету, а також культурою та людьми Мустангу [9]. Також у 2017 році, на тижні моди в Пекіні, вперше з'явилась колекція одягу етнічної тибетської дизайнерки Адж-Намо, після показу дівчина сказала: «У тибетців багато талановитих дизайнерів, але немає платформ для їх просування. Вираження тибетської етнічної гідності може бути небезпечним в Китаї. Та я сподіваюсь, що завдяки моєму прикладу більше етнічних меншинств, а особливо тибетців – зможуть заявити про себе» [11]. Сьогодні дизайнерка має свій власний бренд AJ-NAMO, який базується в Пекіні.

Література:

1. Менде Л. Репрезентация национальной культуры Тибета в творчестве китайских художников 60-х годов XX века - начала XXI века. Владивосток, 2020. 28 с.
2. Самодум В. Народности Тибета. *Бхаратия.ру*. URL: <http://www.bharatiya.ru/tibet/narodnosti.html> (дата звернення 10.10.2021)
3. Харпер Г. Семь лет в Тибете. Санкт-Петербург, 2017. 183 с.

4. Tsering L. The Essence of Tibetan Culture Seen through The Attire and Accessories They Adorn. *Tibet Vista*. 19.01.2021 URL: <https://www.tibettravel.org/tibetan-people/tibetan-lothing-and-accessories.html>.
5. Xin C. Interesting Tibetan women's headdress. *Tibet Vista*. 31.12.2020p. URL: <https://www.tibettravel.org/tibetan-people/tibetan-womens-headress.html>
6. Zhidong G. The Charm of Traditional Tibetan Clothing. *China Today* 10.03.2020 URL: http://www.chinatoday.com.cn/ctenglish/2018/cs/202003/t20200310_800196463.html
7. Клімат Тибету. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія*. 05.09.2021 р. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BB%D1%96%D0%BC%D0%B0%D1%82_%D0%A2%D0%B8%D0%B1%D0%B5%D1%82%D1%83
8. Особенности тибетских народных костюмов. *Государственный центр Тибетской медицины*. 14.06.2017. URL: <http://tibethospital.ru/2017/06/14/osobennosti-tibetskih-narodnyih-kostyumov/>
9. Indonesian label Populo Batik introduces Tibetan – inspired collection in Tokyo. *The Jakarta post.com*. 14.11.2017 URL: <https://www.thejakartapost.com/life/2017/11/14/indonesian-label-populo-batik-introduces-tibetan-inspired-collection-in-tokyo.html>
10. Tibetan Costume. *China Culture.org*. 29.04.2011 URL: http://en.chinaculture.org/focus/focus/60PLT/2011-04/29/content_412868.htm
11. Tibetan fashion hits the Beijing runway. *Fashion network.com*. 30.04.2017 URL: <https://www.fashionnetwork.com/news/Tibetan-fashion-hits-the-beijing-runway,811242.html>

Китайський костюм, Ірина Бабій, ХМК, 2020

ТРАДИЦІЙНИЙ КИТАЙСЬКИЙ КОСТЮМ

Ремінь Ольга, ХМК

Жіночий китайський костюм [3]

Традиційний китайський костюм під назвою «ханьфу» досі не втрачає популярності. Його часто використовують в якості історичного вбрання або традиційного костюма для різноманітних урочистостей, а в повсякденному вбранні використовуються елементи традиційного костюма. Все це визначає актуальність його дослідження.

Китайський національний одяг з'явився з розквітом китайської цивілізації. З приходом кожної нової династії його деталі змінювалися, але незмінними

залишалися лише розкіш оздоблення і багатство забарвлення.

Національний костюм часів династії Хань (206 р. до н. е.-220 р. н. е.) і Цінь (221-206 рр. до н. е.) виглядав досить стримано. Саме в цей час зародилася основа для традиційного костюма ханьфу, яка пізніше була доповнена невеликою кількістю декоративних елементів. В ці часи стародавній костюм ханьфу вважався традиційним одягом китайського імператора і його сім'ї [2].

Наступна правляча династія Тан (618 — 907) зробила традиційний костюм більш розкішним. В ті часи віталася вбрання, рясно прикрашене візерунками і коштовностями [2].

Більш витончено виглядали костюми в часи династії Сун (960—1279) і Мін (1368 – 1644). Елегантні сукні та спідниці для дівчат і витончені чоловічі костюми підкреслювали особливості високої китайської культури. Вигадливі візерунки та фантазійні мотиви були додані традиційному китайському костюму в часи правління династії Цін (1636 – 1912) [2].

1930-ті збіглися з закінченням китайської монархії. Це, звичайно ж, вплинуло і на особливості традиційного китайського наряду, який став скромнішим і стриманішим.

Як і всі національні костюми, традиційний китайський наряд має цілий ряд особливостей, які відображають особливості китайського світогляду та національні традиції. Однією з головних особливостей є контрастна окантовка, яка прикрашає як чоловічі, так і жіночі костюми [2]. Ще один важливий елемент – комір-стійка, який доповнює всі сорочки та сукні.

Традиційні китайські костюми яскраві. При цьому, кольорам завжди надавалося велике значення. Так, вважалося, що одяг блакитного кольору захищає від впливу злих духів, зелений вважається зародженням чогось нового, а червоний колір – символ могутнього вогню [2]. У цілому, саме колірна гама костюма допомагала визначити, до якого класу належить та чи інша людина. Так, більш багаті люди одягалися в наряди насичених соковитих кольорів, у той час, як бідним доводилося носити бляклі костюми з дешевих тканин.

Важливу роль грали і візерунки, що прикрашають китайський костюм. Всі елементи вишивки несли глибокий сенс. Наприклад, ієрогліф, що символізує орхідею, уособлював знання, а півонія – багатство [2].

Відомо, що саме Китай є батьківщиною шовку. Тому цей матеріал найчастіше використовувався при пошитті традиційних костюмів. Шовк користується популярністю не тільки через свій привабливий вигляд, але і через приписувані йому цілющі властивості. Вважається, що за рахунок тертя шовку об тіло, він може вилікувати людський організм від різноманітних хвороб.

Що стосується крою, китайський національний костюм «Ханьфу» досить вільний. Традиційний чоловічий костюм складається зі штанів під назвою «ку» і сорочки вільного крою. Сорочку робили довгою, щоб вона прикривала штани, які не прийнято було демонструвати оточуючим. Крім основних штанів, пошитих з легкої бавовняної тканини, чоловіки носили ще й «таоку», що перекладається з китайської як «чохол на штани». Вони кріпилися тасьмами на поясі [2].

Ошатний китайський костюм доповнювався яскравою сорочкою оригінального крою. Однобортну і коротку сорочку одягали навипуск.

Жіночий китайський костюм,
Ольга Ремінь, 2020

Жіночий костюм, який називається «жуцюнь», складається зі спідниці і кофти, які разом нагадують сарафан [2]. Варіанти такого костюма відрізняються за своєю довжиною і особливостями крою спідниці.

Один з варіантів традиційної сукні – «ченсам». Це просторе вбрання, що приховує жіноче тіло від сторонніх поглядів, було одночасно і яскравим і дуже стриманим. Наряд залишав відкритими тільки взуття, долоні та обличчя дівчини. Більш сучасна модифікація такої сукні – «ципао».

Ципао відрізняється більш вузьким кроєм, наявністю розрізів з боків і відсутністю рукавів. Саме цей вид традиційної китайської сукні втілює елегантність стилю східних жінок.

Частиною китайського стилю завжди вважалося відповідне взуття та головні убори. Традиційне взуття ніколи не відрізнялося зручністю. Китайські жінки всіма силами намагалися домогтися того, щоб їх ступні завжди залишалися маленькими, іноді йдучи на жертви здоров'я заради цього.

Частиною національного костюма були невеликі трикутні туфлі - або пошиті з легкої тканини, або плетені з соломи. Більш теплий варіант – високі гумові чоботи, що нагадують панчохи. В повсякденності також використовувалися жорсткі чоботи на товстій дерев'яній підошві.

Сьогодні на території Китаю і в країнах Західного світу користуються популярністю традиційні китайські сорочки. Укорочені і прикрашені коміростійкою, вони виділяють чоловічу фігуру і вписуються в стиль кежуал. Періодично в моду входять елегантні сукні ципао, які підкреслюють жіночні форми. Конструкції, колористика, орнаментика традиційного китайського костюма надихають багатьох сучасних дизайнерів з усього світу.

Література:

1. Іжик М. Ханьфу: стародавній одяг з духовним змістом. *CROnline*. 2016, 10, 20. URL: <http://ukrainian.cri.cn/848/2016/10/20/2s46232.htm>.
2. Китайський національний костюм. *News Daily* – URL: <http://newsdaily.com.ua/legka-odyag/kostyumi/nacionalni/420-kitajskij-nacionalnij-kostyum.html> (дата звернення 7.12.2021).
3. Китайський національний костюм: неперевершена вишуканість (частина 6). *Epoch Times*. 22 січня 2013 року. URL: <https://www.epochtimes.com.ua/china/culture/kitayskiy-natsionalniy-kostyum-neperevershena-vishukanist-chastina-6-107808.html>.
4. Китайські національні костюми: китайська мода. *Добрі поради*. 02.03.16. URL: <http://poradu.pp.ua/krasa-zdorovya/37619-kitaysk-naconaln-kostyumi-kitayska-moda.html>

Китайський костюм, Катерина Шаповалова, 2021

Китайський костюм, Ольга Горобець, 2021

Жіночий китайський костюм, Уляна Козачинська, 2021

Чоловічий китайський костюм, Анастасія Рись, 2021

Чоловічий китайський костюм, Анастасія Туманова, 2019

Чоловічий китайський костюм, Анастасія Туманова, 2019

Жіночий китайський костюм, Анастасія Туманова, 2019

Туман

Жіночий китайський костюм, Анастасія Туманова, 2019

Китайський орнамент для футболки, Світлана Кагордіна, 2020

Китайський орнамент, Тетяна Метелко, 2019

Китайський орнамент, Ірина Бабій, 2020

Костюм за мотивами японського, Марія Коршун, 2020

Японський костюм, Марія Коршун, 2021

Тамара Величко, 2021

ТРАДИЦІЙНИЙ ЯПОНСЬКИЙ ОДЯГ. КІМОНО

Катерина Шаповалова, ХВМК

Останнім часом, у зв'язку з глобалізацією, спостерігається чимала зацікавленість культурою Японії. Ця країна, певним чином, більш ніж інші була закритою для споглядання, і тому, як і все таємниче, викликає великий інтерес у різноманітних галузях - від науки і техніки, до мистецтва аніме. Ми торкнемося теми японського традиційного одягу. Вивчення японського костюма зумовлене необхідністю більш повного уявлення про культурні, соціальні і політичні зміни в історії країни. Ця тема, безумовно не може бути повно висвітлена у невеличкій статті, тому обмежимося лишень деякими питаннями.

У сучасній японській мові існує три терміни для позначення японського традиційного одягу: кімоно (着物) – вбрання; вафуку (和服) - японський одяг; гофуку (呉服) – «китайський» одяг [1]. Найстарішим з них є перший варіант. До початку тотального впливу західної культури на Японію у середині XIX століття ним позначали будь-який одяг.

Наприкінці XIX століття у Японії збільшилась кількість тих, хто почав носити «західний» стрій. Відмінність західного і японського костюму змушувала японців виокремити останній із загального поняття «кімоно» і виник неологізм «вафуку» для позначення традиційного одягу. До кінця Другої світової війни це слово стало основним для означення японського вбрання, але у післявоєнні часи «кімоно» почали застосовувати як один з синонімів «вафуку». Відповідно, у сучасній японській мові «кімоно» отримало два значення: у широкому розумінні - це загальний термін для окреслення будь-якого одягу, у вузькому - різновид традиційного японського одягу.

Кімоно як традиційний одяг Японії - це Т-подібний халат, довжина якого може різнитися. Одяг закріплюється на тілі поясом обі (帯), який розташований на талії. Замість європейських гудзиків, для з'єднання пілочок

використовують паски і мотузочки. Характерною рисою кімоно є рукави, які зазвичай набагато ширші за товщину руки, мають мішкоподібну форму, а рукавний отвір завжди менший від висоти самого рукава [1].

Традиційне японське кімоно [5]

Тканини, з яких виготовляється кімоно, як правило, нееластичні. Для поясу використовують сукно. Викрійки для одягу зазвичай прямокутні і відрізняються від європейських аналогів зі складними заокругленими формами. Завдяки цьому досягається економія і практично відсутні відходи тканини.

На відміну від традиційного європейського одягу, який підкреслює форму тіла людини, кімоно виділяє лише плечі, приховуючи фігуру. Західний одяг акцентує на рельєфі, а японський – на рівномірності. Це пов'язано з традиційним уявленням японців про ідеал – «чим менше опуклостей і нерівностей, тим красивіше». Наприклад, якщо у Європі жіночі корсети використовувалися для звуження талії та демонстрації округлості стегон, а бюстгальтери — для підкреслення пишноти жіночих грудей, то у Японії все було навпаки: на вузькі талії намотували рушники, щоб якимось згладити «потворні» нерівності фігури, а бюстгальтери застосовувались для притискання великих грудей [1].

Кімоно має свою структуру, складається з 11 частин. Натільна частина поділяється на праву передню і ліву передню, а також праву задню і ліву задню частини. Краї – тонкі і довгі відрізки тканини, які пришиваються вздовж передньої натільної частини від коміра вгорі до долу одягу знизу також поділяють на ліву і праву частини. Як правило, кімоно запинають направо, тому ліва частина вбрання знаходиться ззовні, її називають горішньою, а правий край і праву передню натільну частину називають нижньою.

Існує також чимало аксесуарів для кімоно - сумочки, гаманці, причіпні статуетки «нецке» та інші. Канзаші - прикраса для традиційної зачіски, яку роблять вдягаючи кімоно. Такими прикрасами можуть бути шовкові квіти дерев'яні гребінці, нефритові шпильки тощо.

Кімоно в ширшому значенні – це досить складний комплекс, який, крім халата, включає спідню сорочку «хададзюбан»; куртку «хаорі»; спідній пояс «датедріме» - вузький пояс, що запобігає розхристуванню кімоно; мотузку «косіхімо», що закріплює кімоно на талії; великий пояс «обі», який включає поясну пластинку «обііту» - дощечку, яка вирівнює лицьову (передню) частину поясу; широкі штани «хакама» [5].

Хакама [5].

Традиційне взуття японців сандалі «дзорі» з соломи чи очерету або сандалі на високих платформах «гета». Гета – дорожче взуття, яке могли собі дозволити тільки гейші і заможні люди. Висота їх дерев'яної підошви може досягати 9-10 сантиметрів, а верх прикрашається розкішними орнаментами, вишивками. Багато моделей гета прирівнюють до творів мистецтва і зберігають в музеях.

Традиційне японське взуття [5].

Дзорі чи гета взувають на шкарпетки «табі» з окремим відділом для великого пальця на зразок рукавички.

Традиційний японський костюм неподільний із загальноісторичним розвитком країни, її культури й мистецтва. На нашу думку, одним із актуальних питань для подальшого дослідження теми, є вивчення впливу традиційного японського одягу на сучасну моду.

Література:

1. Кімоно. "Країна, де сходить сонце". URL: <https://sites.google.com/site/japabout/kultura/mistectvo/kimono> (дата звернення 1.12.2021).
2. Костюм як культурний феномен (на прикладі традиційного костюма Китаю і Японії). URL: http://4ua.co.ua/culture/qb3ac68a5d43a89421316c26_0.html (дата звернення 1.12.2021).
3. Культура Японії. URL: http://japaneseculture78.blogspot.com/p/blog-page_68.html (дата звернення 1.12.2021).
4. Курсовая работа - Костюм Древней Японии. *НашаУчеба*. URL: https://nashaucheba.ru/курсовая_работа_-_костюм_древней_японии (дата звернення 1.12.2021).
5. Японська одяг і костюм, національний одяг японії, вафуку, юката чоловіча, японське кімоно. *ProstoLady*. 09.03.2019. URL: <https://prostolady.com.ua/581-yaпonska-odyag-i-kostyum-natsionalniy-odyag-yaponiyi-vafuku-yukata-cholovicha-yaпonske-kimono.html> (дата звернення 1.12.2021).

ТРАДИЦІЙНИЙ ОДЯГ ІНУЇТІВ

Анна Чернякова, ХМК

Інуїти - етнічна група корінних народів Північної Америки, яка проживає на північно-західних територіях Канади від півострова Лабрадор до гирла річки Маккензі [4]. Представники цієї народності є одним з найдавніших етносів на планеті. Предки інуїтів оселилися у арктичних широтах ще 22 тисячі років тому. Весь цей час ці дивовижні люди жили у дуже суворих кліматичних умовах – на крайній півночі, серед снігів та криги [2].

Інуїти - монголоїди арктичного типу, які називають себе «інуїтами», але найбільш поширена назва цього народу – ескімоси. Слово «ескімос» («сироїд», «той, хто їсть сиру рибу») належить мові племен індіанців - Абенаків та Атабаска. Самі інуїти вважають це прізвисько образливим [1].

Основними заняттями інуїтів є рибальство та полювання на морських ссавців – китів і тюленів. Саме інуїти винайшли гарпун - пристосування для полювання на великих морських тварин. Для риболовлі та морського

полювання інуїти використовують каяки. Каяк - критий човен, каркас якого зроблений з дерева або кістки, а потім повністю - і дно, і верх - обтягнутий шкірою морських тварин. По суходолу представники цього етносу пересуваються на собачих упряжках.

Традиційним житлом інуїтів є «іглу», які будують в формі півсфери зі снігових «цеглин». Такі будиночки є найкращим варіантом для життя в холодних умовах Півночі. Іглу зазвичай має висоту близько 2 метрів і діаметр 3-4 метри.

Однак інуїти не змогли б вижити в умовах Арктики, якби не їхній одяг. Рукавиці та чоботи вони шили зі шкіри тюленів, штани - з ведмежого хутра, а на сорочки брали шкури карібу та пташину шкіру з повним оперенням. Шви зшивалися дуже майстерно, так, щоб не пропускали води. Одна людина одягає одночасно дві сорочки і дві пари штанів - нижні хутром до тіла, верхні - хутром назовні.

Чоловічий та жіночий одяг інуїтів мало чим відрізняються – штани, що облягають ноги, і куртка з капюшоном, який натягується на голову. Таким чином, відкритими залишаються тільки кисті рук та обличчя.

Приблизно так само пошита і куртка каякера, нижній край якої щільно притискається до спеціальної рами навколо місця, де сидить мисливець. Руки його при цьому захищені рукавицями зі шкіри, що не пропускають воду. Взуття інуїтів - різні черевики і чоботи – шують з великою майстерністю зі спеціальним способом підготовленої шкіри. Одяг прикрашають хутром тварин, бісером та вишивкою [1].

Ще однією представницею традиційного верхнього одягу інуїтів є камлейка. Вона зшита з кишок великих ссавців та не пропускає вологу. Тепер камлейки шують з тканин [1].

Невід'ємною частиною костюму інуїтів є окуляри. Низьке сонце та сніг з льодом дуже негативно позначаються на зорі. Без спеціального захисту існує велика загроза осліпнути. Народом, що оселилися у північні районах, довелося пристосовуватися. Таким елементом захисту стали окуляри. Зазвичай їх робили

з дерева, бивнів моржа або рогів оленя. За формою окуляри є планкою з вузькими щілинами. Таким чином забезпечується не тільки захист очей від засліплення та пронизливого вітру, але й достатній кут огляду [5].

Інуїт в хутряному капюшоні і кістяних окулярах [5].

Традиційними для інуїтів є вишивка та плетіння з бісеру. Бісер в у тих краях з'явився на початку 18-го століття з приходом китобійних суден і місіонерів. Краї «парки», рукава та краї капюшонів стали прикрашати петлями з бісеру. З часом форма жіночої парки стала змінюватися, капюшон ставав меншим, аж поки від нього залишився широкий стоячий комір.

Коли парки почали шити з тканини замість традиційної шкіри, бісер почали застосовувати набагато більше. З'явилися широкі сітчасті стрічки з бісеру по краях рукавів. Бісерна бахрома прикрашала раніше краї капюшонів. Тепер нею стали прикрашати нижній край коміра.

Жіночий національний костюм-парку, прикрашена бісером, шорти і чоботи [2].

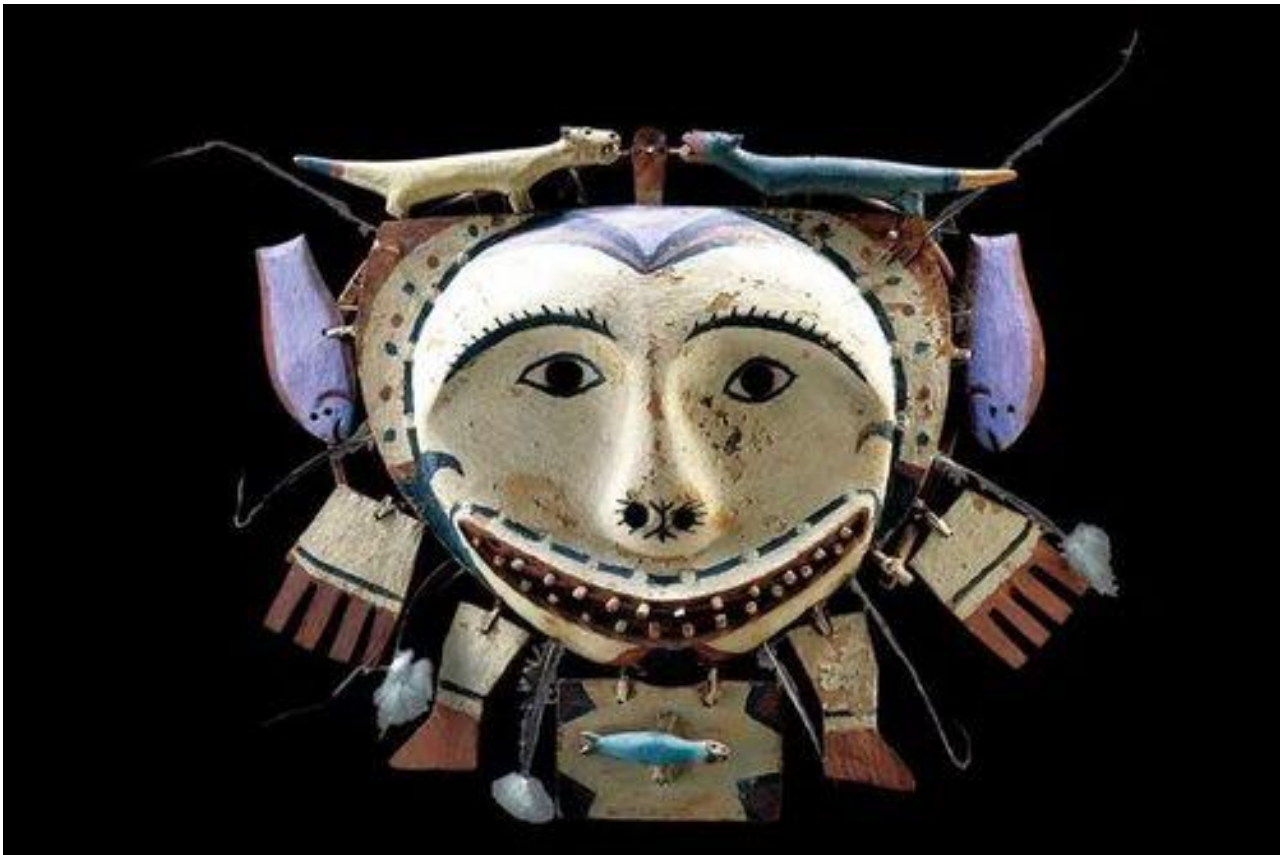
На початку 20-го століття вузькі сітчасті бісерні стрічки, що їх нашивали по краях комірів, поступово розширювалися, поки не стали широкими бісерними накідками аж до ліктя завдовжки. Геометричні візерунки комірів з бісеру робили зазвичай в одному стилі з візерунком шкіряної аплікації на чоботах [2].

Нижня білизна інуїтів - хутрянні стринги. Виявляється, прототип сучасних стрінгів винайшли саме інуїти в далекому 19-му столітті. У коротку теплу пору року інуїтські жінки та чоловіки надягали

незвичайну білизну «наацит», що нагадувала сучасні стрінги. Шили наацит зі шкіри морських котиків прикрашали бісером. Хутрянні стринги носили не тільки під час інтимних моментів, але й у повсякденному житті [2].

З давніх часів інуїтських жінки вишивали сухожильними нитками по ровдузі (сирцева шкіра), в наші дні почали вишивати кольоровими нитками та бісером.

Чоловіки займалися різьбленням по кістці та рогу. Предмети побуту вирізують у формі птахів і морських тварин, прикрашають сценами полювання або риболовлі.

Ескімоська маска [2]

Цікавим надбання інуїтського декоративно-прикладного мистецтва є маски. Виробляють їх з дерева, шкіри та кістки, розмальовують, ще й прикрашають пір'ям та хутром. Маски надягають підчас ритуалів, а також підчас танців [1].

Література:

1. Интересные факты об эскимосах. *PoInteresam.ru*. 9. 02. 2019. URL: <https://pointeresam.ru/fact/interesnye-fakty-ob-eskimosax#odezda>
2. Интересные Факты Об Эскимосах. Старые Фото. 3 Сентября 2016. URL: https://www.liveinternet.ru/community/camelot_club/post397410056
3. Инуиты. *Фотохронограф*. 25 января, 2018. URL: <https://photochronograph.ru/2018/01/25/inuity/>
4. Народы Канады. *Сезоны года*. URL: <https://xn----8sbiecm6bhd8i.xn--p1ai/%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%8B%20%D0%9A%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%B4%D1%8B.html> (дата звернення 1.12.2021).
5. Оксюморон Взаимоисключающий. Очередное доказательство того, что инуиты — самая стильная нация на Земле. *Fishki.net*. 6 февраля, 2018. URL: <https://fishki.net/2505184-ocherednoe-dokazatelystvo-togo-что-инуиты--самая-stilynaja-nacija-na-zemle.html>